

OCENA STANU BEZPIECZEŃSTWA SANITARNEGO

POWIATU WROCŁAWSKIEGO W 2019 r.

Wrocław, marzec 2020 r.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny we Wrocławiu przedkłada informację o stanie bezpieczeństwa sanitarnego Powiatu Wrocławskiego.

Ocenę stanu sanitarnego Powiatu Wrocławskiego opracowano w oparciu o dokumentację i materiały powstałe w wyniku wykonywania ustawowych zadań Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w 2019 roku.

SPIS TREŚCI

1. Sytuacja epidemiologiczna.
2. Warunki zdrowotne środowiska.
3. Warunki sanitarne środowiska pracy.
4. Warunki sanitarne w placówkach oświatowo - wychowawczych.
5. Stan sanitarny zakładów produkcji i obrotu żywnością oraz zakładów żywienia zbiorowego.
6. Działania w zakresie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego.
7. Wychowanie zdrowotne i promocja zdrowia.
8. Środki zastępcze (dopalacze).
9. Laboratoria.

1. Sytuacja epidemiologiczna

SYTUACJA EPIDEMIOLOGICZNA NIEKTÓRYCH CHORÓB ZAKAŹNYCH W POWIECIE WROCŁAWSKIM W 2019 ROKU

Jednostka chorobowa		Liczba przypadków		Zapadalność na 100 tysięcy			
		2018 r.	2019 r.	2018 rok	2019 rok		
				Powiat Wrocławski	Powiat Wrocławski	Województwo Dolnośląskie	Polska
Salmonellozy		13	22	9,04	14,80	9,65	23,24
Biegunki u dzieci do lat 2 (*)		105	144	284,86	361,00	438,01	611,71
Krzusiec		7	3	4,87	2,02	2,10	4,23
Płonica (szkarlatyna)		70	106	48,70	71,30	37,86	54,25
Neuroinfekcje bakteryjne		1	6	0,69	4,03	1,27	1,52
Neuroinfekcje wirusowe		-	6	-	4,03	2,72	3,15
Róża		3	8	2,09	5,38	3,41	16,04
Borelioza z Lyme		31	54	21,57	36,32	30,90	53,66
Ospa wietrzna		478	491	332,60	330,28	297,86	469,86
Odra		1	6	0,69	4,03	2,17	3,88
Różyczka		4	2	2,78	1,34	0,24	0,76
Wirusowe zapalenie wątroby	typu A	4	17	2,78	11,43	10,17	2,77
	typu B	12	5	8,35	3,36	5,17	7,45
	typu C	17	11	11,83	7,40	13,10	8,70
AIDS zespół nabytego upośledzenia odporności		-	-	-	-	0,38	0,32
Nowo wykryte zakażenia HIV		3	11	2,09	7,40	6,65	4,56
Świnka		4	3	2,78	2,02	2,69	3,48
Grypa		2 201	469	1531,50	315,48	8676,18	12469,
Szczepienia przeciw wścieklźnie		21	25	14,61	16,82	10,14	20,98

(*) - zapadalność na 10.000 dzieci do lat 2

Nadzór nad występowaniem i rozprzestrzenianiem się chorób zakaźnych na przestrzeni 2019 roku prowadzony przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego we Wrocławiu wykazał pogorszenie się sytuacji epidemiologicznej w rejonie odpowiedzialności, w większości podlegających rejestracji jednostek chorobowych - w relacji do współczynników rejestrowanych dla obszaru kraju oraz w relacji do większości współczynników rejestrowanych w analogicznym okresie 2018 roku. Szeroko zakrojone działania promujące i egzekwujące obowiązek realizacji Programu Szczepień Ochronnych prowadzone przez Państwową Inspekcję Sanitarną, pomimo niekorzystnego wpływu ruchu stowarzyszeń anty-szczepionkowych, spowodowały wydatne zmniejszenie liczby zachorowań wśród polskich dzieci, na choroby przeciwko którym prowadzone są obowiązkowe szczepienia ochronne. W przeważającej jednak liczbie monitorowanych chorób odnotowano wzrost, bądź stabilizację wśród rejestrowanych zachorowań. Przełożyło się to na przeważający wzrost współczynników i ich relacji do odpowiednich wartości, określonych w latach minionych oraz średnich wartości ogólnopolskich. W minionym roku, niekorzystne tendencje kształtujące sytuację epidemiologiczną na terenie Powiatu Wrocławskiego generował epidemiczny wzrost liczby zachorowań na ostre wirusowe zapalenie wątroby typu A (WZW A) po okresowej normalizacji w roku 2018 oraz wzrost liczby zarejestrowanych neuroinfekcji i nowych zakażeń wywołanych przez retrowirusy z rodziny Lentivirus wywołujące zakażenia HIV.

Liczba zarejestrowanych przypadków WZW A wzrosła z 4 do 17, co przełożyło się na wzrost poziomu współczynnika zapadalności z 2,78 (stanowiącego w 2018 roku 73% wartości określonej dla Polski) do 11,43 o blisko 413% przekraczającego w roku 2019 wartość rejestrowaną dla kraju..

W 2019 roku względnej poprawie uległ profil epidemiologii chorób, wywoływanych przez wirusy wirusowego zapalenia wątroby typu B (WZW B) i C. Liczba nowo rejestrowanych zakażeń wywoływanych przez wirus HBV i zachorowań na WZW B obniżyła się z 12 do 5 przypadków, osiągając poziom 45,1% średniej wartości współczynnika zapadalności określonej dla kraju – 3,36 vs. 7,45 (w roku 2018 - 8,35 vs. 8,34). Zarejestrowane zachorowania nie wystąpiły u dzieci.

Podobnie, spadła liczba zarejestrowanych w 2019 roku zachorowań na WZW C (11 vs. 17), kształtując wartość współczynnika zapadalności na poziomie wynoszącym 85% (w 2018 roku 132%) wartości średniej określonej dla Polski. Rozpoznane drogi transmisji zakażeń wywoływanych przez wirusy HBV i HCV, były podobne i oprócz komponenty związanej z realizacją świadczeń zdrowotnych, coraz częściej obejmowały udział dożylnego, bądź donosowego przyjmowania w przeszłości lub obecnie środków odurzających. oraz rosnącą rolę pozamedycznych dróg, tj. tatuowania, piercing'u i innych zabiegów upiększających z przerwaniem ciągłości tkanek oraz ryzykownych kontaktów seksualnych.

W 2019 roku nie zarejestrowano rozpoznań, dotyczących „choroby wywoływanej przez HIV”, czyli AIDS (zespół nabytego upośledzenia odporności). Liczba zarejestrowanych zakażeń wywołanych wirusem HIV u mieszkańców Powiatu Wrocławskiego, uległa wyraźnemu wzrostowi z 3 do 11 przypadków, kształtując współczynnik zapadalności na poziomie 162% (w 2018 roku - 61,65%) wartości zarejestrowanej, jako średnia dla Polski. Duża liczba rozpoznanych i rejestrowanych przypadków, obok dominujących, wysoce ryzykownych zachowań (narkomania, prostytutka, homoseksualizm, tatuowanie i inne zabiegi kosmetyczne przebiegające z naruszeniem ciągłości tkanek), koreluje z bardzo dobrze prowadzoną w rejonie odpowiedzialności diagnostyką w kierunku HIV/AIDS, jak i dobrą zgłaszalnością rozpoznanych przypadków przez lekarzy.

Wskaźniki określające rozpowszechnienie zachorowań związanych z szeroko pojętym stanem sanitarnym, na przestrzeni roku 2019 uległy ponownie względnemu wzrostowi (zgodnie z tendencją ogólnokrajową) pozostając jednak na poziomie znacznie niższym, niż analogiczne współczynniki zapadalności określone dla Polski. Obejmują one zatrucia pokarmowe wywołane pałeczkami *Salmonella*, dla których współczynnik zapadalności wynosił 63,7% (w roku 2018 – 36%) wartości rejestrowanej dla Polski i biegunki u dzieci do lat 2 ze współczynnikiem zapadalności rzędu 59% (54,58% w 2018) wartości określonej dla kraju. Zarejestrowano trzy lokalne ogniska zbiorowego zatrucia pokarmowego (wszystkie o etiologii *Salmonella Enteritidis*). Dwa ogniska wystąpiły u rodzeństwa, a trzecie rodzinne u matki i dwójki dzieci). Nie zarejestrowano rodzinnych oraz zawleczonych zachorowań na czerwone, dur brzuszny i dur rzekomy.

Przy wzroście jednych wskaźników, obserwowany był równoczesny spadek innych. I tak, w minionym okresie sprawozdawczym ponownie, o 46 wzrosła liczba zarejestrowanych przypadków płonicy (106 vs. 70), kształtując współczynnik zapadalności na poziomie 131,43% wartości średniej, rejestrowanej dla Polski (w 2018 roku - 99,7%). I również ponowny, dalszy spadek liczby zarejestrowanych zachorowań na krztusiec - przeciw wystąpieniu którego zapobiegają szczepienia ochronne - który spowodował, że współczynnik zapadalności ukształtował się na poziomie 47,8% wartości średniej obliczanej dla kraju (w roku 2018 - 120,5%). Spośród zarejestrowanych przypadków w postaci jednego ogniska zachorowania w rodzinie, dwa zakwalifikowano jako przypadki potwierdzone, a jeden jako przypadek prawdopodobny. Wszystkie zachorowania dotyczyły osób dorosłych.

Wzrosła liczba zarejestrowanych zachorowań na boreliozę z Lyme. Współczynnik zapadalności wzrósł w stosunku do wartości rejestrowanej za rok 2018 z 21,57 do 36,32, osiągając poziom wskaźnika stanowiący blisko 68% (w roku 2018 – 41,16%) średniej ogólnokrajowej. Zachorowania na boreliozę rozpoznano u 42 osób dorosłych i 12 dzieci. Wystąpiły one głównie w postaci rumienia wędrującego po ukłuciu kleszcza. Hospitalizowano 9-letnie dziecko i jedną osobę dorosłą z objawami neuroboreliozy (objawowego zapalenia opon mózgowo-rdzeniowych). Pozostałych pacjentów leczono ambulatoryjnie w poradniach specjalistycznych i w POZ. Na rejestrowany wzrost liczby zachorowań wpływać może nasilona diagnostyka, dotycząca tej jednostki chorobowej.

W roku 2019 zarejestrowano sześć bakteryjnych neuroinfekcji (w postaci zapalenia opon mózgowo-rdzeniowych) wywołanych przez *Neisseria meningitidis*, *Klebsiella pneumoniae*, *Streptococcus pneumoniae*, *Staphylococcus epidermidis* (u jednodniowego noworodka) i 2 w przebiegu boreliozy, kształtując współczynnik zapadalności na poziomie 265% (40,35% w roku 2018) wartości określonej dla kraju oraz 6 neuroinfekcji wirusowych, w tym 3 o nieustalonej etiologii, rozpoznane na podstawie objawów klinicznych oraz badań płynu mózgowo-rdzeniowego oraz 3 przypadki kleszczowego zapalenia mózgu u osób dorosłych. Chorzy hospitalizowani byli w oddziałach zakaźnych, z wyzdrowieniem. Zarejestrowane zachorowania ustaliły wartość współczynnika zapadalności w stosunku do ogólnokrajowej na poziomie 128% (66% w 2018 roku).

Na terenie Powiatu Wrocławskiego w 2019 roku nie zarejestrowano przypadków zachorowań na ostre nagminne porażenie dziecięce, leptospirozy i legionelozę.

Na przestrzeni minionego roku nie zarejestrowano na terenie Powiatu Wrocławskiego zachorowań na choroby przenoszone drogą płciową wywołaną przez chłamydie, kiłę i rzeżączkę.

W ramach nadzoru epidemiologicznego nad gruźlicą realizowanego, w roku 2019, PPIS we Wrocławiu prowadził stałe działania nadzorowo-administracyjne. Zarejestrowano 20 nowych,

wobec 17 w roku 2018 zachorowań na gruźlicę. Liczba osób prątkujących na terenie Powiatu wynosiła 17, nie prątkowały 3 osoby. U 14 chorych rozpoznano płucną, a u 3 osób poza-płucną postać gruźlicy. W minionym roku, nie zarejestrowano zgonów z powodu gruźlicy i chorób towarzyszących.

Wybitnie nasilona aktywność tzw. „ruchów anty-szczepionkowych” nie pozostała bez wpływu na sytuację epidemiologiczną, dotyczącą chorób, przeciw którym prowadzone są szczepienia ochronne. Sytuację tę należy określić jako zadawalającą. Nie zarejestrowano zachorowań na błonicę i tężec oraz zachorowań na WZW B u dzieci do 18 roku życia. W 2019 roku odnotowano spadek liczby zachorowań na różyczkę z 4 do 2, co spowodowało zmianę wartości stosunku współczynnika zapadalności do relacji ogólnopolskiej z 237,6% do 176,3%. Wystąpiła dalsza poprawa sytuacji epidemiologicznej świnki. Zarejestrowano 3 wobec 4 w roku 2018 zachorowań. Wartość współczynnika zapadalności ponownie obniżyła się, stanowiąc 58% wartości określonej dla kraju (w roku 2018 – 67,5%), głównie, dzięki stosunkowo wysokiemu wykonawstwu w latach minionych szczepień dzieci w 2 roku życia, szczepionką skojarzoną przeciw odrze, śwince i różyczce (MMR II). W Powiecie zarejestrowano 3 potwierdzone laboratoryjnie i 3 możliwe przypadki odrzy. Zachorowania wystąpiły u 5 osób dorosłych (w tym u 2 obywateli Ukrainy) i w jednym przypadku u 6-letniego dziecka obywatelstwa ukraińskiego, nie szczepionego p/odrze.

Programem Szczepień Ochronnych objętych było 30.465 (w roku 2018 - 29.287) dzieci i młodzieży do 19 roku życia. Realizowany był on przez 33 punkty szczepień w podmiotach leczniczych, w ramach Praktyki Lekarza Rodzinnego. Nie stwierdzono nieprawidłowości w prowadzeniu przez świadczeniodawców dokumentacji szczepień. Stopień wyszczepienia był w dużej mierze zależny od grupy wiekowej. Najbardziej zmienna jest realizacja szczepień wśród dwulatków. Wyszczepienie tej grupy wiekowej w 2019 roku było bardzo zróżnicowane w ramach poszczególnych preparatów szczepionkowych i wynosiło od 57% - DTP (rocznik 2018), 93% - MMR II (rocznik 2018), 97% - WZW B (rocznik 2018) do 93% - przeciwko gruźlicy (rocznik 2018). Niższa wyszczepialność w roku 2019 wynikała głównie z nasilonej aktywności „ruchów anty-szczepionkowych”. Na podstawie prowadzonych, wobec rodziców uchylających się od realizacji obowiązku szczepień, działań informacyjno-edukacyjno-administracyjnych ustalono, że 47,25% z nich decyzję odmowy szczepień kształtowało na podstawie publikacji i działań ruchów anty-szczepionkowych.

Zarejestrowano i opracowano 13 przypadków niepożądanych odczynów poszczepiennych (NOP), dotyczących głównie, poliwalentnych szczepionek z grupy szczepionek zalecanych i alternatywnych. Wśród zarejestrowanych zgłoszeń nie wystąpiły NOP-y mające charakter odczynów ciężkich i poważnych..

W 2019 roku łączna liczba zarejestrowanych w Powiecie Wrocławskim przypadków pokąsania ludzi przez zwierzęta podejrzane o wściekliznę wynosiła 38, wobec 45 w roku 2018. Najczęściej psy (28) i koty (7). W 3 przypadkach także przez kunę, szczura oraz niezidentyfikowane. Łączna liczba osób narażonych na zakażenie wścieklizną, u których wykonano szczepienia przeciw wściekliznie wynosiła 24 i utrzymywała się na podobnym poziomie jak w roku poprzednim (2018 r. – 21 osób). Pełnym cyklem szczepień zaszczepiono 23 narażonych (w tym 4 osoby zgodnie ze schematem Zagrzeb). Szczepienia przerwano u 1 osoby z powodu niezgłaszania się na wyznaczone terminy szczepień pomimo wezwań, w 1 przypadku po otrzymaniu ujemnej obserwacji weterynaryjnej. W oddziale zakaźnym poddano hospitalizacji jedną osobę. Nie zgłoszono przypadków wykrycia zakażenia wirusem wścieklizny wśród zwierząt na terenie Powiatu Wrocławskiego.

PSSE we Wrocławiu w realizacji zadań własnych w sytuacjach kryzysowych, ze szczególnym uwzględnieniem możliwości wystąpienia w rejonie odpowiedzialności chorób wysoko zakaźnych i szczególnie niebezpiecznych kontynuował współpracę z podmiotami współdziałającymi z Państwową Inspekcją Sanitarną (Urząd Wojewódzki, policja, straż miejska, PSP, władze samorządowe, inspekcja weterynaryjna). Obejmowały one zagadnienia likwidacji i ograniczenia skutków zdarzeń kryzysowych, oraz utrzymania bezpieczeństwa epidemiologicznego na terenie miasta Wrocławia, a także określenia roli PSSE, w obszarze zakresu i kompetencji realizacji przedmiotowych przedsięwzięć.

W 2019 roku na terenie Powiatu Wrocławskiego, stacjonarnych i całodobowych świadczeń zdrowotnych udzielał Orthos Szpital Wielospecjalistyczny Sp. z o.o. w Komorowicach przy ul. Wrocławskiej 2 oraz 3 zakłady opiekuńczo–lecnicze (ZOL) będące przedsiębiorstwami podmiotów leczniczych.

Ambulatoryjne świadczenia zdrowotne udzielane były w 13 samodzielnych publicznych zakładach opieki zdrowotnej oraz 93 przedsiębiorstwach podmiotów leczniczych. W 14 podmiotach leczniczych lub ich filiach prowadzona była działalność diagnostyczna, laboratoryjna, poradniana psychologiczno-psychiatryczna, rehabilitacyjna, etc. Praktykę zawodową lekarską w ramach indywidualnej, indywidualnej specjalistycznej i grupowej praktyki lekarskiej, prowadziło 181 lekarzy i lekarzy dentystów, a usługi pielęgniarskie realizowane były przez jedną indywidualną i jedną grupową praktyki pielęgniarskie. Przy bardzo ograniczonych możliwościach personalno-technicznych prowadzono nadzór sanitarny, dotyczący realizacji wymagań sanitarno-higienicznych stawianych podmiotom leczniczym i praktykom zawodowym, problematyki zagadnień dezynfekcji i sterylizacji, realizacji wdrożonych, właściwych dla podmiotów procedur przeciwepidemicznych oraz gospodarki odpadami medycznymi i bielizną w nadzorowanych placówkach.

W roku 2019, w Powiecie Wrocławskim przeprowadzono czynności kontrolne w 17 podmiotach leczniczych, w tym obejmujące szpital i trzy Zakłady Opiekuńczo-Lecnicze. Jedna z kontroli została przeprowadzona na wniosek strony, w związku z wydaniem opinii dla nowo uruchamianej praktyki zawodowej. Stan sanitarno-techniczny nowych podmiotów ocenia się jako bardzo dobry.

Stan sanitarno-techniczny skontrolowanych w 2019 roku podmiotów leczniczych, realizujących świadczenia zdrowotne całodobowe i stacjonarne oceniono jako dobry, zgodny z obowiązującym stanem prawnym. Stan sanitarno-techniczny pomieszczeń nie budził poważniejszych zastrzeżeń. Nie stwierdzono uchybień sanitarno-technicznych ani porządkowych. Programy dostosowawcze zostały w większości zrealizowane. Pozostałe, były na ukończeniu ich realizacji.

Stan sanitarno-techniczny pozostałych kontrolowanych obiektów oceniono ogólnie jako dobry. Stwierdzone nieprawidłowości, to brak kontroli wewnętrznej w zakresie zapobiegania zakażeniom i chorobom zakaźnym oraz aktualizacji procedur epidemiologicznych. W kontrolowanych placówkach (podmiotach leczniczych i praktykach zawodowych) nie stwierdzono poważnych uchybień w zakresie utrzymania bieżącej czystości i porządku. Stwierdzonymi podczas prowadzonych czynności kontrolnych nieprawidłowościami były:

- brak w pomieszczeniach porządkowych zlewów/punktów czerpalnych do celów porządkowych,
- nie dostosowane pomieszczeń higieniczno-sanitarne dla osób niepełnosprawnych ruchowo,
- brak pomieszczeń higieniczno-sanitarnych dla pracowników (pokoje śniadań, szatnie).

Podstawowym źródłem zaopatrzenia obiektów w wodę były gminne wodociągi sieciowe będące pod stałym nadzorem sanitarnym PSSE we Wrocławiu. W rocznej ocenie, jakość wody z wodociągu sieciowego we Wrocławiu odpowiada wymaganiom sanitarnym rozporządzenia Ministra Zdrowia w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

Rezerwowe ujęcia wody posiadały 4 przedsiębiorstwa podmiotów leczniczych prowadzące działalność w Powiecie Wrocławskim. Rezerwowe źródło zaopatrzenia w wodę posiadał Orthos Szpital Wielospecjalistyczny Sp. z o.o. w Komorowicach przy ul. Wrocławskiej 2. W trzech zakładach opiekuńczo-leczniczych rezerwowym źródłem zaopatrzenia w wodę pozostają studnie zakładowe, brak jednak danych o jakości wody z tych źródeł.

W większości poddanych kontroli przedsiębiorstwach podmiotów leczniczych stwierdzono prawidłowe postępowanie z odpadami w miejscach ich wytwarzania, jak również prawidłową gospodarkę odpadami komunalnymi i niebezpiecznymi.

Generalnie w podmiotach stosowano bieliznę jednorazowego użytku, która w zależności od specyfiki wykonywanych świadczeń traktowana była jako odpad medyczny, bądź komunalny. W niewielu przypadkach bielizna prana była poza zakładami, na podstawie umowy z firmami zewnętrznymi, bądź w wydzielonym pomieszczeniu, w którym zainstalowano przenośne urządzenie pralnicze.

2. Warunki zdrowotne środowiska

Nadzorem sanitarnym objęto obiekty użyteczności publicznej oraz urządzenia produkujące wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi.

Ogółem w 2019 roku przeprowadzono 231 kontroli.

Zaopatrzenie w wodę do spożycia przez ludzi.

Ocena zaopatrzenia w wodę do spożycia przez ludzi.

ZAOPATRZENIE LUDNOŚCI W WODĘ DO SPOŻYCIA

Na obszarze powiatu wrocławskiego zewidencjonowano i eksploatowano 42 wodociągi sieciowe. Skontrolowano wszystkie funkcjonujące wodociągi sieciowe:

L.p.	Przedział produkcji wody [m ³ /d]	Ilość wodociągów	Ilość kontroli	Ilość kontroli-badanie wody	Sumaryczna liczba kontroli
1.	10.001-100.000	0	0	0	0
2.	1.001-10.000	10	21	75	96
3.	101-1.000	22	43	58	101
4.	< 100	10	16	29	45
	Suma	42	80	162	242

Wodociągi sieciowe

Wodociągi w przedziale produkcji 1001 - 10 000 m³/d.

Powiat wrocławski – 10 wodociągów sieciowych:

L.p.	Nazwa wodociągu	Gmina	Liczba zaopatrywanej ludności	Produkcja wody [m ³ /d]
1	Żórawina	Żórawina	5120	1075,8
2	Piecowice	Długołęka	1712	1186,5
3	Siedlec Trzebnicki	Długołęka	3567	1182,5
4	Święta Katarzyna	Siechnice	12760	1488,8
5	Pietrzykowice	Kąty Wrocławskie	6361	1530,7
6	Kąty Wrocławskie	Kąty Wrocławskie	8216	1629,3
7	Biskupice Podgórne	Kobierzyce	3107	2284,8
8	Krzyżowice	Kobierzyce	2658	2009,3
9	Nadolice Wielkie	Czernica	15360	2188,8
10	Świątniki	Sobótka	12453	2518,0
Suma			71314	17094,5

Źródłem wody dla wodociągów sieciowych są ujęcia wód głębinowych (studnie głębinowe).

Z produkowanej wody wodociągowej w 2019 roku korzystało 71 314 odbiorców.

Z 10 urządzeń wodociągowych pobrano do badań laboratoryjnych 182 próbki kontrolne wody w zakresie parametrów mikrobiologicznych i 190 próbek wody w zakresie parametrów fizykochemicznych. W badanych próbkach oznaczono łącznie 615 parametrów mikrobiologicznych i 3123 parametry fizyko-chemiczne.

Stwierdzone przekroczenia:

- Wodociąg sieciowy Św. Katarzyna - w 2 próbkach stwierdzono przekroczenie w zakresie siarczanów i chloru wolnego,
- Wodociąg sieciowy Kąty Wrocławskie - w 2 próbkach wody stwierdzono przekroczenie dopuszczalnej wartości zapachu (Z3S - związku chloru), w 1 próbce wody stwierdzono przekroczenie chloru wolnego,
- Wodociąg sieciowy Biskupice Podgórne - w 1 próbce stwierdzono przekroczenie dopuszczalnej liczby bakterii grupy coli,
- Wodociąg sieciowy Nadolice Wielkie - w 2 próbkach wody stwierdzono przekroczenie dopuszczalnego poziomu mętności.
- Wodociąg sieciowy Świątniki - w 8 próbkach stwierdzono przekroczenia dopuszczalnej liczby bakterii grupy coli, a w 7 próbkach wody przekroczenie mętności, chloru wolnego, twardości, niklu, chromu.

W przypadkach gdy w pojedynczych próbkach w wodociągach stwierdzono przekroczenia dopuszczalnych wartości parametrów, zarządcy wodociągów podejmowali skuteczne działania korygujące oraz przedstawiali wyniki badań laboratoryjnych, potwierdzające prawidłową jakość produkowanej wody, zgodną z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 07 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017 r., poz. 2294).

Jakość wody produkowanej i rozprowadzanej przez wymienione wodociągi sieciowe (z wyjątkiem okresowo wodociągu sieciowego Świątniki) na podstawie wszystkich wykonanych badań, oceniono jako wodę spełniającą wymagania norm sanitarnych.

Jakość wody dostarczanej mieszkańcom gminy Sobótka w 2019 r. oceniono jako zgodną z wymaganiami zawartymi w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 07 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017 r., poz. 2294), poza okresem, w którym obowiązywały decyzje stwierdzające brak przydatności wody do spożycia przez ludzi produkowanej przez wodociąg sieciowy Świątniki warunkową przydatność wody do spożycia produkowanej przez w/w wodociąg i dostarczanej do miejscowości Mirosławice, Wojnarowice, Okulice, Kryszałowice, Siedlakowice).

Przeprowadzono 43 kontrole w zakresie spełniania wymagań sanitarnych i technicznych w/w urządzeń wodociągowych. Stan techniczny i sanitarny skontrolowanych obiektów i urządzeń ujmujących i uzdatniających wodę – dobry.

Wodociągi w przedziale produkcji 101 – 1 000 m³/d.Powiat wrocławski – 22 wodociągi sieciowe:

L.p.	Nazwa wodociągu	Gmina	Liczba zaopatrywanej ludności	Produkcja wody [m ³ /d]
1	Gniechowice	Kąty Wrocławskie	3563	117,5
2	Stróża	Mietków	724	103,5
3	Tyniec Mały	Kobierzyce	3107	163,8
4	Długołęka	Długołęka	5935	202,8
5	Węgry	Żórawina	1052	148,3
6	Polakowice/Stary Śleszów	Żórawina	1135	182,0
7	Łukaszowice	Siechnice	658	202,0
8	Gniechowice Sp.Mieszkan.	Kąty Wrocławskie	1044	200,0
9	Sadków	Kąty Wrocławskie	2131	492,5
10	Cieszycze	Kobierzyce	3146	292,0
11	Łozina	Długołęka	2330	300,0
12	Smolec	Kąty Wrocławskie	2043	235,5
13	Mietków	Mietków	2429	348,3
14	Bratowice	Żórawina	2049	385,8
15	PPO Przesyłowy Siechnice	Siechnice	2688	666,1
16	Śliwice	Długołęka	11786	605,3
17	Kobierzyce	Kobierzyce	3416	509,5
18	Borowa	Długołęka	2910	724,3
19	Jordanów Śląski	Jordanów Śląski	3160	717,5
20	Suchy Dwór	Siechnice	4297	752,3
21	Łosice	Długołęka	3321	844,3
22	Księginice	Kobierzyce	3107	901,3
Suma			66031	9094,6

Źródłem wody dla 22 wodociągów sieciowych są ujęcia głębinowe (studnie).

Z wody produkowanej przez wodociągi sieciowe korzystało 66 031 stałych odbiorców.

Wykonano badania kontrolne 185 próbek wody w zakresie parametrów mikrobiologicznych i 202 próbki wody w zakresie parametrów fizykochemicznych, wykonując 637 oznaczeń jednostkowych w zakresie wskaźników mikrobiologicznych i 4322 oznaczeń jednostkowych w zakresie parametrów fizykochemicznych.

Stwierdzone przekroczenia:

- Wodociąg sieciowy Stróża – w 1 próbce stwierdzono ponadnormatywną wartość mętności oraz smak określono organoleptycznie jako nieakceptowalny przez konsumentów.
- Wodociąg sieciowy Łukaszowice – w 2 próbkach stwierdzono przekroczenia dopuszczalnej wartości sodu oraz w 1 próbce przekroczenie chloru wolnego.
- Wodociąg sieciowy Gniechowice Sp. Mieszk. – w 2 próbkach stwierdzono przekroczenie dopuszczalnych wartości mętności w 1 – mętności i chloru wolnego.
- Wodociąg sieciowy Sadków – w 1 próbce stwierdzono przekroczenie ogólnej liczby mikroorganizmów w temp. 22°C, w 1 próbce przekroczenie mętności i manganu, w 1 przekroczenie dopuszczalnego poziomu mętności, żelaza i manganu.
- Wodociąg sieciowy Mietków – w 1 próbce stwierdzono nieakceptowalny smak wody.
- Wodociąg sieciowy Suchy Dwór – w 2 próbkach stwierdzono przekroczenie dopuszczalnego poziomu zapachu (z3S i z4S).
- Wodociąg sieciowy Łosice – w 1 próbce kontrolnej stwierdzono przekroczenie ogólnej liczby mikroorganizmów wyhodowanych w temperaturze 22°C po 72 godzinach inkubacji.

W przypadkach gdy w pojedynczych próbkach stwierdzono przekroczenia dopuszczalnych wartości parametrów, zarządcy wodociągów podejmowali skuteczne działania korygujące oraz przedstawiali wyniki badań laboratoryjnych, potwierdzające prawidłową jakość produkowanej wody, zgodną z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 07 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017 r. poz. 2294).

Przeprowadzono 43 kontrole sanitarne wodociągów sieciowych. Stan sanitarno-techniczny urządzeń ww. wodociągowych produkujących wodę w ramach zbiorowego zaopatrzenia nie budził zastrzeżeń.

Wodociągi w przedziale produkcji ≤ 100 m³/d.Powiat wrocławski – 10 funkcjonujących wodociągów sieciowych

L.p.	Nazwa wodociągu	Gmina	Liczba zaopatrywanej ludności	Produkcja wody [m ³ /d]
1	Karolin	Jordanów Śląski	73	0,0
2	Bar Apetito	Długołęka	40	10,0
3	Krobielowice	Kąty Wrocławskie	70	10,0
4	Pensjonat "Mieszko i Jagienka"	Sobótka	70	10,0
5	Żerniki Wielkie	Żórawina	186	22,8
6	Żórawina - Trzoda Chlewna	Żórawina	40	84,0
7	Kębłowice	Kąty Wrocławskie	1138	80,6
8	Tyniec n/Ślężą	Kobierzyce	863	95,3
9	Jaksonów	Żórawina	843	93,0
10	Sulistrowiczki	Sobótka	187	88,6
	Suma		3510	494,3

Woda na potrzeby wodociągowe dla ww. wodociągów czerpana z ujęć głębinowych (studni).

Z wody wodociągowej produkowanej przez wodociągi korzystały 3510 osoby.

Pobrano i wykonano badania laboratoryjne 57 próbek kontrolnych wody przeznaczonej do spożycia w zakresie parametrów mikrobiologicznych i parametrów fizykochemicznych. Wykonano łącznie 207 oznaczeń jednostkowych parametrów mikrobiologicznych i 1332 oznaczenia parametrów fizykochemicznych.

Stwierdzone przekroczenia:

- Wodociąg sieciowy Karolin – w 1 próbce stwierdzono przekroczenie chloru wolnego.
- Wodociąg sieciowy Apetito – w 1 próbce stwierdzono przekroczenie parametrów: zapachu oraz manganu ogólnego.
- Wodociąg sieciowy Żerniki Wielkie – w 1 próbce stwierdzono przekroczenie chloramin.
- Wodociąg sieciowy Kębłowice – w 1 próbce stwierdzono przekroczenie w zakresie dopuszczalnej liczby bakterii grupy coli.

Zarządcy ww. wodociągów, w przypadku wystąpienia przekroczeń i braku spełnia norm sanitarnych dostarczanej wody wodociągowej, podejmowali działania naprawcze i przedkładali wyniki potwierdzające prawidłową jakość wody dostarczanej odbiorcom.

W 2019 r. skontrolowano wszystkie ww. urządzenia wodociągowych, przeprowadzając 16 kontroli sanitarnych. Stan techniczny pozostałych funkcjonujących obiektów oraz urządzeń ujmujących i uzdatniających wodę – dobry.

Inne podmioty zaopatrujące w wodę.

W Powiecie Wrocławskim ze „statusem studnie czynne” zewidencjonowano 10 studni publicznych, w tym „Źródełko Sulistrowiczki”. Nadzorem laboratoryjnym objęto źródło Sulistrowiczki, w miejscowości Sulistrowice w gm. Sobótka, z którego woda zwyczajowo wykorzystywana jest przez okolicznych mieszkańców z przeznaczeniem do spożycia. Jakość wody odpowiadała wymaganiom sanitarnym.

Informacje nt. zwodociągowania miejscowości na obszarze Powiatu Wrocławskiego

Wszystkie miejscowości w Powiecie Wrocławskim są miejscowościami zwodociągowanymi.

Stan sanitarny ciepłej wody w instalacjach wodociągowych wewnątrz budynków

W 2019 r. kontynuowano nadzór sanitarny nad instalacjami ciepłej wody użytkowej w budynkach użyteczności publicznej. Nadzorem laboratoryjnym objęto zakłady opieki zdrowotnej zamkniętej oraz domy pomocy społecznej.

W 2019 r. pobrano próbki kontrolne wody ciepłej użytkowej z 47 obiektów, łącznie 300 próbek wody, w tym z:

L.p.	Rodzaj obiektu	Ilość zbadanych obiektów	Ilość pobranych próbek
1.	Podmioty lecznicze	2	8
2.	Domy Pomocy Społecznej	2	8
Suma		4	16

W przypadku stwierdzenia przekroczenia dopuszczalnej liczby bakterii z rodzaju *Legionella*, zobowiązywano zarządców obiektów do podejmowania skutecznych działań prowadzących do redukcji liczby bakterii w instalacji cwu i uzyskaniu jakości wody odpowiadającej wymaganiom określonym w cyt. wyżej rozporządzeniu.

Ujęcia wód wykorzystywanych do zaopatrzenia w wodę do spożycia

Woda z ujęć podziemnych

W 2019 r. Zarządcy wodociągów sieciowych funkcjonujących na terenie powiatu wrocławskiego przeprowadzali badania jakości wód podziemnych pobieranych z ujęć (studni głębinowych) określające klasy wód zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 21 grudnia 2015 r. w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu jednolitych części wód podziemnych (Dz. U. 2016, poz. 85) oraz z rozporządzeniem Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 11 października 2019 r. w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu jednolitych części wód podziemnych (Dz.U. 2019 poz. 2148).

Ocena jakości wody w kąpieliskach

Na nadzorowanym terenie w 2019 r. funkcjonowało 1 kąpielisko: „Błękitna Laguna” Siechnice. Przeprowadzono 2 kontrole.

Badania wody wykonywał zarządzający obiektem przed rozpoczęciem sezonu kąpieliskowego i w jego trakcie. Przedłożono do wglądu cząstkowe oceny wody, które odpowiadały wymaganiom sanitarnym ustalonym dla wody w kąpielisku i miejscu wykorzystywanym do kąpieli, zgodnym z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 17 stycznia 2019 r. w sprawie prowadzenia nadzoru nad jakością wody w kąpielisku i miejscu wykorzystywanym do kąpieli (Dz. U. 2019, poz. 255).

Przeprowadzono łącznie 3 kontrole, nie stwierdzono naruszenia przepisów sanitarnych.

Pływalnie kryte

Na nadzorowanym terenie w 2019 r. funkcjonowały 3 pływalnie kryte. Przeprowadzono 8 kontroli.

Jakość wody odpowiadała wymaganiom sanitarnym.

W wodzie przeznaczanej do celów kąpielowych w części próbek wody występowały ponadnormatywne wartości chloru związanego i potencjału redox.

Hotele i obiekty świadczące usługi noclegowe.

W 2019 r. skontrolowano 9 hoteli oraz obiektów świadczących usługi hotelarskie. Przeprowadzono 11 kontroli. Stan sanitarny ocenia się jako dobry.

Tereny rekreacyjne i pasy zieleni

Przeprowadzono 9 kontroli.

Stan sanitarny skontrolowanych obiektów ocenia się jako dobry .

3. Warunki sanitarne środowiska pracy

Na terenie Powiatu Wrocławskiego w ewidencji Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego we Wrocławiu w 2019 roku znajdowały się 362 zakłady zatrudniające 28889 osób. Były to zakłady o zróżnicowanej liczbie zatrudnionych tj.

- do 9 osób - 136 zakładów
- od 10 do 49 osób - 137 zakładów
- od 50 do 249 osób - 63 zakłady
- od 250 i więcej - 26 zakładów

W 2019 roku objęto nadzorem 55 zakładów zatrudniających 7739 osób, co stanowiło ok. 37,3 % ogółu zatrudnionych. Były to zakłady, w których istniały zagrożenia zawodowe tzn. pracownicy mieli kontakt z czynnikami szkodliwymi lub uciążliwymi dla zdrowia oraz zakłady zajmujące się produkcją i dystrybucją substancji i mieszanin chemicznych. Do czynników szkodliwych i uciążliwych należały:

- czynniki chemiczne – tj. dymy spawalnicze zawierające aerozole metali (żelazo, mangan, miedź, chrom, nikiel), gazy (tlenki azotu, tlenek węgla) kwasy, stosowane niebezpieczne substancje i mieszaniny chemiczne, tworzywa sztuczne (np. polistyren, polipropylen)
- czynniki fizyczne – tj. hałas, wibracja ogólna i miejscowa, mikroklimat gorący
- pyły – zawierające włókna azbestowe, wolną krystaliczną krzemionkę, pyły organiczne pochodzenia roślinnego i zwierzęcego
- czynniki uciążliwe – np. sposób wykonywania pracy, w tym ruchy monotypowe i wymuszona pozycja ciała.

W 2019 roku na terenie powiatu przeprowadzono 63 kontrole. Na podstawie prowadzonego nadzoru oraz przeprowadzonych badań i pomiarów środowiska pracy stwierdzono, że w warunkach przekroczenia najwyższego dopuszczalnego stężenia lub natężenia czynników szkodliwych dla zdrowia pracowało 1505 osób co stanowiło 1,91 % ogółu zatrudnionych. Przekroczenia dotyczyły głównie hałasu (osób pracujących w tym przekroczeniu było 1490) oraz pyłu zawierającego wolną krzemionkę (62 osoby). Występowały one najczęściej w przemyśle wydobywczym i elektromaszynowym, produkcji wyrobów metalowych, jak i niemetalowych, przemyśle spożywczym, produkcji wyrobów z drewna oraz produkcji chemikaliów. Pracodawcy, u których pracownicy byli narażeni na hałas sporządzili i wprowadzili w życie program działań organizacyjno- technicznych zmierzających do ograniczenia narażenia pracowników na hałas ponadnormatywny. Oznakowano strefy narażenia. Pracownicy stosują środki ochrony słuchu. Poprawiono warunki pracy w zakresie przekroczeń normatywów higienicznych poprzez serwis i konserwację maszyn i urządzeń, modernizację systemu wentylacyjnego, zmiany technologiczne procesów produkcyjnych, szkolenie pracowników w zakresie poprawnego i bezpiecznego posługiwania się środkami pracy, skrócenie czasu narażenia.

Dokonano kontroli warunków pracy i oceniono narażenie zawodowe pracowników zatrudnionych w poszczególnych zakładach w tym skontrolowano również zakłady wobec których toczyło się postępowanie administracyjne z roku 2018. Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły: braku wyników badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia występujących w środowisku pracy (np. hałasu, zapylenia), braku rejestrów i kart badań i pomiarów w/w czynników szkodliwych, braku w ocenie ryzyka zawodowego zagrożeń występujących na stanowiskach pracy, braku instrukcji bhp stanowiskowych, złego stanu sanitarno- higienicznego pomieszczeń (np. zły stan techniczny podłóg, zagrzybione i brudne tynki ścian i sufitów), braku wentylacji w pomieszczeniach socjalnych i sanitarnych). Wydano decyzje administracyjne nakazujące usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości.

Najczęściej stosowanymi zabezpieczeniami pracowników przed działaniem czynników szkodliwych dla zdrowia były:

- hermetyzacja procesów technologicznych,
- wentylacja ogólna i miejscowa, klimatyzacja
- stosowanie ochron osobistych z certyfikatem Centralnego Instytutu Ochrony Pracy
- właściwa organizacja pracy (np. rotacja pracowników)

Warunki sanitarno– higieniczne kontrolowanych zakładów były bardzo zróżnicowane. Istniały zakłady, w których nie było zastrzeżeń pokontrolnych i takie, w których stwierdzano uchybienia.

W związku ze stwierdzonymi uchybieniami np. brakiem badań i pomiarów czynników szkodliwych na stanowiskach pracy, brakiem instrukcji bezpiecznej i higienicznej pracy, złym stanem sanitarno – technicznym pomieszczeń produkcyjnych oraz zaplecza socjalnego wszczęto postępowanie administracyjne oraz wydano stosowne decyzje administracyjne. Jednocześnie należy stwierdzić, że pracownicy w większości objęci byli profilaktyczną opieką lekarską oraz zapoznani z oceną ryzyka zawodowego na stanowiskach pracy.

Skutkami biologicznymi narażenia zawodowego na czynniki szkodliwe dla zdrowia w środowisku pracy były choroby zawodowe. W 2019 roku zgłoszono 39 spraw dotyczących chorób zawodowych. Wydano 5 decyzji stwierdzających chorobę zawodową pod postacią pylicy płuc, astmy oskrzelowej i alergicznego nieżytu nosa w rolnictwie i w dwóch przypadkach - chorobę zawodową narządu głosu.

4. Warunki sanitarne w placówkach oświatowo – wychowawczych

Na terenie Powiatu Wrocławskiego w 2019 r. skontrolowano 43 placówki, w tym:

- 10 żłobków,
- 16 przedszkoli i punktów przedszkolnych,
- 6 szkół podstawowych,
- 1 zespół szkół,
- 10 placówek sezonowych.

Przedmiotem oceny w czasie kontroli sanitarnych były :

- stan techniczny i sanitarny pomieszczeń,
- ilość i jakość urządzeń sanitarnych,
- prawidłowe meble dostosowane do wzrostu dzieci i młodzieży,
- posiadanie przez placówki atestów /certyfikatów na sprzęt meblowy, sportowy oraz urządzenia stanowiące wyposażenie placów zabaw,
- prawidłowo ułożone tygodniowe rozkłady zajęć lekcyjnych,
- właściwe oświetlenie sztuczne,
- posiadanie infrastruktury do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego,
- opieka medyczna nad uczniami,
- prowadzenie dożywiania w szkołach.

Charakterystyka poszczególnych grup obiektów

Żłobki, przedszkola, punkty przedszkolne

W 2019 r. z 48 żłobków objętych nadzorem skontrolowano 10. W żłobkach tych pod opieką było 287 dzieci. Przeprowadzono 17 kontroli. Skontrolowane placówki znajdowały się w budynkach przystosowanych, o dobrym standardzie techniczno-sanitarnym; posiadały też właściwe warunki do utrzymania higieny osobistej. Podczas kontroli nie odnotowano uchybień natury sanitarno-porządkowej.

W związku ze zmianami w ustawie z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 dotyczącymi obowiązku wystawiania decyzji dla nowopowstających żłobków wystawiono w 2019 roku 6 decyzji.

W 2019 r. skontrolowano 16 przedszkoli i punktów przedszkolnych na 70 w ewidencji. W skontrolowanych placówkach opieką i nauką objętych było 979 dzieci. Ogółem przeprowadzono 29 kontroli.

Wszystkie skontrolowane przedszkola i punkty przedszkolne mieściły się w budynkach przystosowanych i w dobrym stanie sanitarno-technicznym.

W 2 przedszkolach podczas kontroli stwierdzono zbiorniki bezodpływowe (szamba).

Niewłaściwe warunki do utrzymania higieny osobistej odnotowano:

- w 1 przedszkolu, gdzie stwierdzono niezachowane standardy dostępności do urządzeń sanitarnych dla dzieci (wszczęto postępowanie administracyjne i wydano decyzje),
- w 1 przedszkolu, gdzie stwierdzono brak : ciepłej bieżącej wody (strona usunęła uchybienie w roku sprawozdawczym) oraz właściwej wentylacji w łazience dla dzieci. Wszczęto postępowanie administracyjne i wystawiono decyzje.

Przeprowadzone kontrole w 4 przedszkolach wykazały też inne nieprawidłowości w zakresie:

- protokołu potwierdzającego zapewnienie bezpiecznych i higienicznych warunków korzystania z obiektu przez dzieci,
- ochrony przed nadmiernym nasłonecznieniem w salach stałego pobytu dzieci,
- aktualnej dokumentacji medycznej do celów sanitarno-epidemiologicznych,
- przechowywania pościeli dziecięcej,

- ergonomii sprzętu edukacyjnego dla dzieci tj. stolików i krzesełek,
- oświetlenia sztucznego i wentylacji w salach stałego pobytu dzieci.

W placówkach tych wszczęto postępowania administracyjne i wydano decyzje.

Ergonomia mebli przedszkolnych była przedmiotem kontroli ogółem w 13 przedszkolach i punktach przedszkolnych. Skontrolowano 710 stanowisk w 49 oddziałach.

W 1 przedszkolu kontrola wykazała nieergonomiczny sprzęt edukacyjny dla dzieci; nieprawidłowości w tym zakresie dotyczyły 59 stanowisk dla dzieci w 4 oddziałach. W celu poprawy istniejącego stanu rzeczy wszczęto postępowanie administracyjne zakończone wystawieniem decyzji.

Szkoły podstawowe, gimnazja, szkoły ponadpodstawowe

Z 51 objętych ewidencją szkół wszystkich typów skontrolowano 6 szkół podstawowych, w których naukę pobierało 900 uczniów oraz 1 zespół szkół, w którym uczyło się 209 uczniów.

Skontrolowane szkoły znajdowały się w budynkach przystosowanych, o dobrym standardzie techniczno-sanitarnym.

W 1 szkole podstawowej podczas kontroli stwierdzono zbiornik bezodpływowy (szambo).

W 1 szkole podstawowej stwierdzono brak wentylacji i zły stan techniczny ścian w pomieszczeniach sanitarnych przy bloku sportowym. W 1 zespole szkół odnotowano niezachowanie standardów dostępności do urządzeń sanitarnych. W obu placówkach wszczęto postępowania administracyjne zakończone wystawieniem decyzji.

Ponadto w 3 szkołach podstawowych i w 1 zespole szkolno-przedszkolnym odnotowano inne nieprawidłowości w zakresie:

- aktualnych badań oświetlenia sztucznego,
- zabezpieczenia grzejników centralnego ogrzewania przed bezpośrednim kontaktem uczniów z elementami grzejnymi,
- zabezpieczenia otwartych przestrzeni pomiędzy biegami schodów w części przedszkolnej zespołu,
- właściwej wentylacji w pomieszczeniach dydaktycznych,
- ścian i sufitów korytarzy i szatni szkolnych.

Wszczęte postępowania administracyjne zakończono wystawieniem decyzji.

W trakcie pełnionego nadzoru nad higieną procesu nauczania oceniono dostosowanie mebli edukacyjnych do wzrostu uczniów w 3 szkołach podstawowych i 1 zespole szkół (w 21 oddziałach skontrolowano 323 stanowiska; nieprawidłowości nie stwierdzono). Dokonano również oceny rozkładów zajęć lekcyjnych w w/w szkołach, w których skontrolowano 52 oddziały. W tym zakresie również nie odnotowano uchybień.

Przedmiotem kontroli w 2019 r. były także warunki do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego.

Spośród skontrolowanych szkół wszystkich typów tylko 1 nie posiadała infrastruktury do prowadzenia zajęć z wychowania fizycznego; szkoła ta wynajmowała obiekty sportowe.

Podczas kontroli pracownicy oddziału zebrali informacje dotyczące dożywiania uczniów w skontrolowanych szkołach. Wszystkie placówki zapewniły pełne posiłki obiadowe dla 485 uczniów, zaś 1 szkoła zapewniła posiłki jednodaniowe dla 26 uczniów. 43 uczniów korzystało z posiłków dofinansowanych. Ponadto 2 placówki realizowały akcje „mleko w szkole” dla 110 uczniów w ramach programu rządowego.

Wśród 6 skontrolowanych szkół podstawowych w 3 funkcjonowały gabinety profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej; w 3 pozostałych placówkach podstawowa opieka zdrowotna nad uczniami była realizowana poza terenami szkół. 1 zespół szkół zapewnił podstawową opiekę zdrowotną nad uczniami w pomieszczeniu zastępczym na terenie szkoły.

Poprawę warunków nauki uzyskano w 2 szkołach podstawowych - dokonano przebudowy i rozbudowy obiektów sportowych (sala gimnastyczna, boisko sportowe i bieżnia).

Placówki sezonowe.

Podczas kontroli placówek wypoczynku w 2019 r. skontrolowano 8 wypoczynków w miejscu zamieszkania i 2 wypoczynki w obiektach, w których świadczone były usługi hotelarskie na 81 ogółem zgłoszonych wypoczynków.

Z wypoczynków w skontrolowanych placówkach skorzystało 290 dzieci i młodzieży.

Dzieci i młodzież wypoczywały w dobrych warunkach. Kontrole nie wykazały żadnych zaniedbań dotyczących stanu sanitarno-technicznego pomieszczeń i ich wyposażenia, jak również najbliższego otoczenia budynków. Wszyscy organizatorzy zapewnili dożywianie uczestnikom wypoczynków. W trakcie wypoczynku nie odnotowano zachorowań i zatruc pokarmowych. Podczas wypoczynku w obiekcie hotelowym miały miejsce 2 zdarzenia: upadek i kopnięcie przez konia oraz stłuczenie podudzia po upadku z konia na obozie jeździeckim. Wezwano karetki i udzielono pomocy przedlekarskiej. Dzieci nie wymagały hospitalizacji.

5. Stan sanitarny zakładów produkcji i obrotu żywnością oraz zakładów żywienia zbiorowego

Na terenie Powiatu Wrocławskiego w 2019 r. w rejestrze zakładów pod nadzorem PPIS we Wrocławiu znajdowało się 2 202 zakładów w tym:

- 363 zakłady produkcji żywności,
- 366 zakładów obrotu detalicznego żywnością,
- 103 magazyny hurtowe,
- 11 obiektów ruchomych i tymczasowych,
- 44 inne obiekty obrotu żywnością,
- 317 zakładów żywienia zbiorowego otwartego,
- 219 zakładów żywienia zbiorowego zamkniętego,
- 745 środków transportu,
- 7 wytwórni wyrobów i materiałów do kontaktu z żywnością,
- 27 miejsc obrotu wyrobami i materiałami do kontaktu z żywnością.

W 2019 r. ogółem skontrolowano 475 zakładów. Przeprowadzono w nich 683 kontrole sanitarne, w tym 216 w związku z interwencjami. Kontrole interwencyjne dotyczyły powiadomień alarmowych lub informacyjnych Głównego Inspektora Sanitarnego w ramach systemu RASFF (systemu wczesnego ostrzegania o niebezpiecznej żywności i paszach) oraz wniosków konsumentów.

Wydano 70 decyzji administracyjnych. Decyzje administracyjne nakładały na przedsiębiorców obowiązki usunięcia nieprawidłowości technicznych, uzupełnienia lub weryfikacji dokumentacji GHP/GMP i HACCP. Za zaniedbania sanitarno-porządkowe nałożono 40 mandatów. Wydano 2 decyzje zakazujące wprowadzania do obrotu środka spożywczego, skierowano do Dolnośląskiego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego we Wrocławiu 1 wniosek o ukaranie za wprowadzanie do obrotu środka spożywczego z niedozwoloną substancją.

Transport żywności do punktów sprzedaży detalicznej odbywał się środkami transportu dostosowanymi do rodzaju przewożonej żywności.

W grupie innych wytwórni żywności znajduje się 285 podmiotów wpisanych do rejestru PPIS we Wrocławiu, a największą ilość stanowią producenci produkcji pierwotnej.

W zakładach żywienia zbiorowego otwartego i zamkniętego nie odnotowano zatruc pokarmowych.

Procedury i instrukcje dobrej praktyki higienicznej (GHP) i dobrej praktyki produkcyjnej (GMP) wdrożono w 1 179 zakładach żywnościowo-żywieniowych. Zasady systemu HACCP (analizy zagrożeń i krytycznych punktów kontroli) wdrożono w 1 110 zakładach tj. w 50 % zakładów. W pozostałych zakładach prowadzone jest postępowanie administracyjne mające na celu wyegzekwowanie obowiązku opracowania, wdrożenia i utrzymania procedur i instrukcji GHP/GMP oraz zasad systemu HACCP.

Z zakładów produkcyjnych, miejsc obrotu detalicznego i hurtowego, w wytwórniach i miejscach obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością pobrano do badań 135 próbek żywności i materiałów. 1 próbka nie spełniała wymagań ze względu na przekroczoną zawartość formaldehydu.

W 2019 r. przeprowadzono kontrole graniczne zarówno towarów pochodzących z importu, jak i wysyłanych na eksport poza Unię Europejską. W czasie kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie transportu oraz towarów o niewłaściwej jakości zdrowotnej. Oceniono 3104 partii żywności i 1161 partii materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywności produktów pochodzących z importu.

Charakterystyka skontrolowanych zakładów

Zakłady produkcji środków spożywczych

– lodów i automaty do lodów

W rejestrze zakładów objętych nadzorem organów Inspekcji Sanitarnej zarejestrowano 1 wytwórnię lodów oraz 5 automatów do lodów. Przeprowadzono 4 kontrole sanitarne w tej grupie obiektów. W trakcie kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości sanitarnych, zakłady posiadały opracowaną i wdrożoną dokumentację GHP/GMP oraz zasady systemu HACCP. Stan sanitarny tych zakładów był zadowalający.

– Piekarnie

Najliczniejszą grupę zakładów produkujących żywność stanowią piekarnie. W rejestrze wpisano 21 piekarni, skontrolowano 13. Przeprowadzono 18 kontroli. Wydano 5 decyzji administracyjnych. Za stwierdzone podczas kontroli sanitarnych nieprawidłowości sanitarno-higieniczne nałożono 7 mandatów. Przeprowadzono 1 kontrolę interwencyjną w związku z wnioskiem dotyczącym braku aktualnych książeczek i/lub orzeczeń lekarskich do celów sanitarno-epidemiologicznych, picia alkoholu i palenia papierosów w zakładzie – interwencja częściowo zasadna. W trakcie kontroli dokonano oceny stanu higieniczno - sanitarnego wszystkich pomieszczeń zakładu produkcyjnego tj. piekarni wraz z wyposażeniem, warunków przechowywania wyrobów wymagających i nie wymagających warunków chłodniczych oraz higieny personelu – stwierdzono nieprawidłowości w tym zakresie, które skutkowały ukaraniem grzywną a także wszczęciem postępowania administracyjnego.

We wszystkich zarejestrowanych piekarniach wdrożono procedury i instrukcje dobrej praktyki higienicznej (GHP) i dobrej praktyki produkcyjnej (GMP) oraz zasady systemu analizy zagrożeń i krytycznych punktów kontroli (HACCP).

Najczęściej spotykanymi nieprawidłowościami w tej grupie obiektów są:

- brak funkcjonalności pomieszczeń,
- brak prowadzenia kontroli własnej producentów lub jej dokumentowania, w tym brak wyników badań laboratoryjnych,
- brak wydzielonych pomieszczeń do ekspedycji gotowych wyrobów,
- brak wyników badań gotowych produktów,
- brak prawidłowego stanu technicznego pomieszczeń produkcyjnych, magazynowych, socjalno-sanitarnych,

- brak oznakowania dla wprowadzanych do obrotu handlowego wyprodukowanych własnych wyrobów gotowych, w zakresie podania obowiązkowych informacji przekazywanych konsumentom na temat żywności nieopakowanej, w tym informacji na temat wszelkich składniki lub substancji pomocniczych w przetwórstwie wymienionych w załączniku II lub uzyskanych z substancji lub produktów wymienionych w załączniku II rozporządzenia 1169/2011, powodujących alergie lub reakcje nietolerancji, użytych przy wytworzeniu lub przygotowywaniu żywności i nadal obecnych w produkcie gotowym, nawet jeżeli ich forma uległa zmianie.

W tej grupie zakładów są produkowane produkty regionalne i tradycyjne. Chleb chłopski wpisano na Listę Produktów Tradycyjnych prowadzoną przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Jest to chleb pszenno- żytni produkowany metodą tradycyjną, na naturalnym zakwasie.

W roku 2019 r. w ramach urzędowej kontroli żywności, w zakładach w których oprócz pieczywa produkuje się wyroby ciastkarskie pobrano 5 próbek wyrobów ciastkarskich - ww. próbki nie budziły zastrzeżeń pod względem badanych parametrów mikrobiologicznych.

–Ciastkarnie

W 2019 r. skontrolowano 5 ciastkarni. Przeprowadzono 1 kontrolę interwencyjną. Nie stwierdzono nieprawidłowości w utrzymaniu czystości.

We wszystkich nadzorowanych zakładach wdrożono procedury i instrukcje GHP/GMP oraz zasady systemu HACCP.

Najczęściej spotykane nieprawidłowości w tej grupie obiektów to:

- brak możliwości zapewnienia prawidłowej funkcjonalności pomieszczeń,
- nieprawidłowy stan techniczny ścian, sufitów lub posadzek,
- brak wyników badań gotowych produktów, brak oznakowania dla wprowadzanych do obrotu handlowego wyprodukowanych własnych wyrobów gotowych, w zakresie podania obowiązkowych informacji przekazywanych konsumentom na temat żywności nieopakowanej, w tym informacji na temat wszelkich składniki lub substancji pomocniczych w przetwórstwie wymienionych w załączniku II lub uzyskanych z substancji lub produktów wymienionych w załączniku II rozporządzenia 1169/2011, powodujących alergie lub reakcje nietolerancji, użytych przy wytworzeniu lub przygotowywaniu żywności i nadal obecnych w produkcie gotowym, nawet jeżeli ich forma uległa zmianie.

W zakładach tych w celu poprawy warunków transportu wyrobów ciastkarskich z miejsc produkcji do punktów sprzedaży właściciele systematycznie dokonują wymiany, środków transportu na rzecz samochodów chłodni.

W ciastkarniach pobierano do badań laboratoryjnych 15 próbek żywności- żadnej nie dyskwalifikowano.

W 2019 r. dokonano wpisu do rejestru 1 nowopowstałej ciastkarni.

– **Przetwórnice owocowo-warzywne**

Na terenie Powiatu Wrocławskiego w 2019 r. funkcjonowało 14 przetwórní owocowo- warzywnych. Do tej grupy zakładów należą kwaszarnie kapusty i ogórków, zakład obróbki wstępnej, rozdrabniania i konfekcjonowania warzyw oraz winiarnia produkująca wina gronowe w oparciu o owoce z własnej winnicy. Skontrolowano 10 zakładów. Nie nakładano na przedsiębiorców grzywien w drodze mandatów karnych w tej grupie obiektów.

94% nadzorowanych przetwórní owocowo-warzywnych posiada opracowane i wdrożone procedury i instrukcje GHP/GMP oraz zasady systemu HACCP.

W okresie sprawozdawczym wpisano do rejestru 1 nowopowstałą przetwórní owocowo- warzywną.

W grupie tych obiektów pobrano do badań laboratoryjnych 5 próbek żywności- wszystkie prawidłowe.

– **Browary**

W rejestrze PPIS znajduje się 5 browarów. W okresie sprawozdawczym przeprowadzono 2 kontrole w 1 zakładzie. Są to zakłady małe, zatrudniające średnio 2-5 pracowników produkcyjnych, produkcja ma charakter rzemieślniczy, a proces produkcyjny prowadzony według własnych receptur piwovarów.

Wpisane do rejestru browary posiadają opracowaną dokumentację dobrych praktyk higienicznych i produkcyjnych oraz zasady systemu analizy zagrożeń i krytycznych punktów kontroli HACCP.

– **Zakłady przemysłu zbożowo- młynarskiego**

W roku 2019 nadzorem objęto 3 zakłady przemysłu zbożowo – młynarskiego tj.: młyny. W zakładach tych prowadzony jest przemiał ziarna kukurydzy na kaszkę kukurydzianą, gryś kukurydziany, pszenicy i żyta na mąkę.

Wszystkie nadzorowane zakłady przemysłu zbożowo – młynarskiego są także kontrolowane przez Powiatowego Lekarza Weterynarii, który sprawuje nadzór w zakresie wytwarzania i prowadzenia obrotu środkami żywienia zwierząt.

Używane do produkcji surowce oraz materiały i wyroby do pakowania żywności posiadają dokumentację potwierdzającą ich właściwą jakość zdrowotną i deklaracje zgodności. Do produkcji nie jest używane zboże pochodzące z organizmów genetycznie modyfikowanych (GMO). Zboże do przemiału w młynach pozyskiwane jest od okolicznych dostawców, co gwarantuje regionalny charakter produkowanych wyrobów gotowych.

W roku 2019 r. w ramach urzędowej kontroli żywności do badań laboratoryjnych pobrano 6 próbek- próbkę mąki żytniej na zawartość: deoksyniwalenolu, ochratoksyny A, toksyny T-2, toksyny HT-2, sumy toksyn T-2 i HT-2 , alkaloidów sporyszu oraz badań sensorycznych, próbkę pszenicy konsumpcyjnej w kierunku oznaczenia poziomu izotopów cezu – cez 137, próbkę mąki orkiszowej na zawartość : deoksyniwalenolu, ochratoksyny A oraz badań sensorycznych, próbki ziarna kukurydzy, na zawartości: deoksyniwalenolu,

ochratoksyny A, zearalenonu, toksyny T-2, toksyny HT-2, sumy toksyn, fumonizyny B1, B2, sumy fumonizyny B1, B2- próbki spełniały wymagania w zakresie badanych parametrów.

Procedury GHP/GMP oraz zasady systemu HACCP zostały opracowane i wdrożone w 100% zakładów.

W 2 młynach wdrożono i utrzymano Systemy Zarządzania Jakością FSSC – 22 000. W zakładach opracowano dokumentację systemu HACCP wspólną dla produkcji środków spożywczych oraz materiału paszowego.

– Zakłady garmażeryjne

W rejestrze jest 7 zakładów garmażeryjnych. Nadzorem objęto 5 zakładów. Wszystkie skontrolowane zakłady posiadają wdrożone procedury i instrukcje GHP/GMP oraz zasady systemu HACCP. W tej grupie zakładów stan sanitarno – techniczny jest zróżnicowany. Pod nadzorem PPIS we Wrocławiu znajdują się zakłady o dobrym stanie sanitarno-technicznym, wyposażone w urządzenia produkcyjne wykonane ze stali nierdzewnej i prawidłowo rozwiązaną funkcjonalnością, eliminującą zanieczyszczenia krzyżowe oraz zakłady, które ze względu na lokalizację są niefunkcjonalne, bez możliwości rozbudowy i modernizacji.

W zakładach tych najczęściej kwestionuje się brak prawidłowego znakowania, brak wyników badań przeprowadzonych w ramach kontroli właścicielskiej, brak funkcjonalności pomieszczeń. Transport wyrobów garmażeryjnych do punktów sprzedaży detalicznej odbywa się środkami transportu przystosowanymi do przewozu środków spożywczych z możliwością stałego monitoringu temperatury w części załadunkowej.

W okresie sprawozdawczym przeprowadzono 1 kontrolę interwencyjną w zakładzie garmażeryjnym. Podczas kontroli potwierdzono zarzuty dotyczące nieprawidłowego oznakowania wyprodukowanych i wprowadzonych do sprzedaży wyrobów gotowych. Oznakowanie zostało niezwłocznie poprawione.

Wpisano do rejestru 3 nowopowstałe zakłady garmażeryjne.

– Wytwórnice wyrobów cukierniczych

Wpisano do rejestru PPIS we Wrocławiu 6 wytwórni wyrobów cukierniczych. Nadzorem objęto 5 wytwórni wyrobów cukierniczych.

Wytwórnice cukiernicze systematycznie modernizują linie produkcyjne i rozszerzają asortyment produkowanych wyrobów. Zakłady w tej grupie obiektów charakteryzują się dobrym stanem sanitarno – technicznym.

We wszystkich zakładach wdrożono procedury i instrukcje GHP/GMP oraz zasady systemu HACCP. Ponadto w wielu zakładach wdrożono systemy zapewnienia jakości zgodnie z normami PN-EN-ISO. Niektóre firmy utrzymują certyfikaty w zakresie systemu BRC i IFS.

– Wytwórnice koncentratów spożywczych

W rejestrze zakładów wpisane są 2 wytwórnice. W okresie sprawozdawczym nadzorem objęto 2 wytwórnice koncentratów spożywczych.

Stan techniczny tych zakładów jest prawidłowy- nie prowadzono postępowania administracyjnego.

Produkcja w tych zakładach oparta jest na wdrożonych procedurach i instrukcjach GMP/GHP oraz zasadach systemu HACCP. Ponadto w obu zakładach wdrożono systemy zapewnienia jakości wg normy EN-ISO 9001:2001. Systemy bezpieczeństwa i jakości certyfikowane są przez upoważnione firmy zewnętrzne.

– Pozostałe zakłady produkcji żywności:

Do grupy tych obiektów należą m.in.:

- 1 wytwórnia tłuszczów roślinnych,
- 3 wytwórnice suplementów diety,
- 285 innych wytwórni żywności w tym podmioty prowadzące produkcję pierwotną żywności pochodzenia roślinnego.

W ww. zakładach przeprowadzono 35 kontroli. Wydano 3 decyzje administracyjne. W zakładach tych wdrożono procedury i instrukcje GHP/GMP oraz zasady systemu HACCP i inne systemy jakości, a w zakładach produkcji pierwotnej – procedury dobrej praktyki rolniczej. Do rejestru zakładów pod nadzorem PPIS we Wrocławiu sukcesywnie na wniosek przedsiębiorców dopisywane są zakłady produkcji pierwotnej prowadzące działalność w zakresie produkcji produktów pierwotnych pochodzenia roślinnego m.in. warzywa, owoce oraz zboża.

Stan sanitarno - techniczny zakładów jest bardzo zróżnicowany: od zakładów typu rzemieślniczego, zlokalizowanych w budynkach mieszkalnych, нефunkcjonalnych, bez możliwości rozbudowy, po obiekty zmodernizowane, dobrze wyposażone, których stan sanitarno – techniczny jest dobry.

W wyniku stwierdzonych nieprawidłowości dotyczących m.in. nieprawidłowego znakowania wprowadzanych do obrotu handlowego środków spożywczych, nieprawidłowego stanu sanitarnego pomieszczeń zakładu, braku osłon na punktach świetlnych wydano 3 decyzje administracyjne.

Przeprowadzono 2 kontrole interwencyjne w sprawie nieprawidłowej jakości zdrowotnej środka spożywczego – interwencje nie potwierdziły zarzutów. Ponadto przeprowadzono m.in. kontrolę tematyczną w związku ze zgłoszeniem z portalu FoodRentgen przekroczenia poziomu pozostałości glifosatu w produktach Kaszy gryczanej prażonej i jaglanej. Pobrane urzędowo próbki do badań laboratoryjnych nie potwierdziły nieprawidłowości.

Pobrano również 2 próbki kaszy jęczmiennej na zawartości deoksyniwalenolu, ochratoksyny A, zearalenonu, toksyny T-2, HT-2 i zawartości sumy toksyn T-2 i HT-2 oraz cech organoleptycznych wygląd, barwa, smak, zapach – wyniki prawidłowe.

Wydano 1 decyzję zakazującą wprowadzanie do obrotu środka spożywczego zawierającego w składzie niedozwoloną substancję- johimbinę. Skierowano w tej sprawie wnioski o ukaranie do DPWIS we Wrocławiu.

W okresie sprawozdawczym do rejestru zakładów PIS wpisano 6 nowopowstałych zakładów tj. wytwórnię suplementów diety oraz kuchnie domowe w pomieszczeniach mieszkalnych w zakresie produkcji i wprowadzania do obrotu handlowego kanapek, sałatek, wyrobów ciastkarskich.

Ponadto wydano zaświadczenia o wpisie do rejestru zakładów podlegających urzędowej kontroli organów PIS dla indywidualnych gospodarstw rolnych.

Miejsca obrotu środkami spożywczymi

– Sklepy, kioski spożywcze, obiekty ruchome i tymczasowe i inne obiekty obrotu żywnością

W rejestrze zakładów w 2019 r. znajdowało się:

- 360 sklepów spożywczych w tym 25 super i hipermarketów,
- 6 kiosków,
- 11 obiektów ruchomych i tymczasowych,
- 44 innych obiektów obrotu żywnością.

Skontrolowano 103 sklepy (w tym 14 super i hipermarketów), 2 kioski, 7 obiektów ruchomych i tymczasowych, 17 innych obiektów obrotu detalicznego żywnością. Przeprowadzono w nich 243 kontrole w tym 17 w super i hipermarketach.

W związku z interwencjami przeprowadzono w tej grupie obiektów 163 kontrole. Część wniosków uznano za zasadne. Zarzuty wnioskodawców dotyczyły głównie braku prawidłowego stanu sanitarnego sklepów, nieprzestrzegania ciągłości łańcucha chłodniczego dla środków spożywczych łatwopsujących się oraz wprowadzania do obrotu środków spożywczych po upływie terminu przydatności do spożycia lub daty minimalnej trwałości. Pozostałe kontrole interwencyjne przeprowadzono w związku z powiadomieniami w ramach systemu RASFF.

Wydano 32 decyzje administracyjne, nałożono 22 mandaty karne.

W 383 zakładach tej grupy obiektów wdrożono procedury i instrukcje GHP, w 390- zasady systemu HACCP. W większości zakładów system HACCP wdrożono na zasadach wstępnych tj. w oparciu o procedury i instrukcje GHP, po dokonaniu analizy zagrożeń mikrobiologicznych i fizyko-chemicznych magazynowanej i wprowadzanej do obrotu żywności.

Podczas kontroli sanitarnych najczęściej stwierdzane nieprawidłowości to:

- niedostosowanie masy towarowej do możliwości magazynowych i ekspedycyjnych,
- brak przestrzegania segregacji asortymentowej na regałach i w urządzeniach chłodniczych,

- brak przestrzegania procedur i instrukcji GHP i podstawowych zasad higieny,
- brak zachowanej higieny personelu,
- zły stan sanitarno- techniczny.

W grupie obiektów obrotu żywnością pobrano 16 próbek żywności do badań laboratoryjnych – żadnej nie zdyskwalifikowano. W grupie innych obiektów obrotu żywnością wydano 1 decyzję zakazującą wprowadzanie do obrotu środków spożywczych.

–Magazyny hurtowe

W 2019 r. w ewidencji PSSE we Wrocławiu znajdowały się 103 magazyny hurtowe. W zakładach tych przeprowadzono 79 kontroli, w tym 36 interwencyjnych w związku z powiadomieniami alarmowymi lub informacyjnymi Głównego Inspektora Sanitarnego w ramach systemu RASFF mającymi na celu nadzorowanie procesu wycofania z obrotu żywności niebezpiecznej oraz wnioskami osób skarżących. Do badań laboratoryjnych w roku sprawozdawczym pobrano 81 próbek żywności – żadnej nie zdyskwalifikowano.

Wszystkie nadzorowane hurtownie posiadają opracowaną dokumentację GHP, zasady systemu analizy zagrożeń i krytycznych punktów kontroli HACCP opracowano i wdrożono we wszystkich zakładach.

Systematycznie następuje poprawa stanu technicznego magazynów hurtowych wynikająca z przenoszenia istniejących hurtowni, dotychczas funkcjonujących w starych budynkach, do nowoczesnych centrów logistycznych.

W Powiecie Wrocławskim funkcjonują Centra Logistyczne na terenie, których działają liczne hurtownie wprowadzające do obrotu różne produkty w tym środki spożywcze. Warunki magazynowania żywności w tych obiektach są prawidłowe. Większość tych obiektów dysponuje pomieszczeniami magazynowymi o dużych powierzchniach użytkowych, z zapleciami socjalnymi spełniającymi wymagania techniczne, sanitarne o wysokim standardzie. Zakłady te wyposażone są w doki załadowczo- rozładowcze z placami manewrowymi.

W 2019 r. dokonano wpisu 10 nowopowstałych magazynów.

– Środki transportu

W rejestrze PPIS we Wrocławiu znajduje się 745 środków transportu. Kontrole sanitarne środków transportu przeprowadzano przede wszystkim w związku ze zgłaszanymi przez właścicieli samochodów wnioskami o zatwierdzenie i wpis do rejestru. Zatwierdzono i wpisano do rejestru w 2019 r. 94 środki transportu. Do oględzin przedstawiane są w większości przypadków nowozakupione środki transportu z nowoczesnym wyposażeniem, urządzeniami monitorującymi nie tylko temperaturę przewozu żywności ale czas transportu, postoju tj. elektroniczne termometry, rejestratory, tachografy.

Przeprowadzono kontrole sanitarne wykazały, iż stan sanitarno- techniczny skontrolowanych samochodów był zadowalający. W dalszym ciągu obserwuje się poprawę

jakości świadczonych usług przez podmioty gospodarcze w zakresie transportu środków spożywczych.

W okresie sprawozdawczym wydano decyzje zatwierdzające również dla środków transportu świadczących usługi dla firm cateringowych w zakresie dostarczania środków spożywczych, półproduktów, posiłków do zakładów żywienia zbiorowego takich jak: żłobki, przedszkola, szkoły i stołówki pracownicze. Posiłki do tych zakładów dostarczane są w izotermicznych naczyniach transportowych. Wydzielone zostały również samochody do odbioru resztek pokonsumpcyjnych ww. zakładów.

W zakresie dostarczania posiłków z zakładów gastronomicznych do klientów indywidualnych i biur funkcjonują firmy zajmujące się przewozem gotowych wyrobów garmażeryjnych w opakowaniach jednorazowego użycia. Do tego celu wykorzystują motorowery elektryczne, samochody dostawcze, na które uzyskały decyzje zatwierdzenia i wpisy do rejestru zakładów podlegających kontroli organów PIS. Motorowery posiadają zamontowane szczelne zamknięte pojemniki, torby termoizolacyjne lub plecaki. Przewóz jest prowadzony w warunkach zapewniających bezpieczeństwo i prawidłową temperaturę przewożonej żywności, zgodnie z zasadami Dobrej Praktyki Higienicznej.

– Zakłady żywienia zbiorowego otwarte

W 2019 r. w rejestrze zakładów objętych nadzorem organów Inspekcji Sanitarnej znajdowało się 317 zakładów żywienia zbiorowego otwartego (w tym 157 zakładów małej gastronomii). Skontrolowano 53 zakłady gastronomiczne, w tym 22 zakłady małej gastronomii. Przeprowadzono 6 kontroli w związku z interwencjami. Wydano 16 decyzji administracyjnych. Decyzje administracyjne nakładano celem zapewnienia prawidłowego stanu technicznego pomieszczeń oraz przeprowadzenia w ramach kontroli własnej badań laboratoryjnych produkowanych potraw. Nałożono 5 mandatów.

W roku sprawozdawczym wpisano do rejestru 31 nowopowstałych zakładów w tym 8 zakładów małej gastronomii.

W 308 zakładach opracowano procedury i instrukcje GHP/GMP, a w 302- zasady systemu HACCP. W większości zakładów system HACCP wdrożono na zasadach wstępnych.

Zakłady żywienia zbiorowego zamkniętego

W 2019 r. w rejestrze PPIS we Wrocławiu znajdowało się 219 zakładów. W grupie tych obiektów funkcjonowały:

- 26 stołówek pracowniczych,
- 20 bufetów przy zakładach pracy,

- 5 bloków żywienia w szpitalach,
- 4 bloki żywienia w domach opieki społecznej,
- 49 stołówek w żłobkach i domach małego dziecka,
- 29 stołówek szkolnych,
- 1 stołówka w internacie,
- 2 stołówki na koloniach i półkoloniach,
- 69 stołówek w przedszkolach,
- 1 stołówka w domu dziecka i młodzieży,
- 4 stołówki w zakładach specjalnych i wychowawczych,
- 4 zakłady usług cateringowych,
- 5 innych zakładów żywienia.

W okresie sprawozdawczym skontrolowano 68 zakładów, przeprowadzono w tych zakładach 85 kontroli sanitarnych, w tym 4 interwencyjne. Wydano 13 decyzji administracyjnych. W 213 zakładach opracowano dokumentację dobrej praktyki higienicznej i produkcyjnej, zasady systemu analizy zagrożeń i krytycznych punktów kontroli HACCP. Nałożono 4 mandaty karne.

– Stołówki pracownicze

Skontrolowano 13 stołówek pracowniczych, przeprowadzono 16 kontroli. Wszystkie wpisane do rejestru PPIS we Wrocławiu zakłady posiadają opracowaną dokumentację GHP/GMP oraz zasady systemu HACCP. W grupie tych obiektów wydano 1 decyzję administracyjną nakładającą na przedsiębiorcę obowiązek zapewnienia prawidłowego stanu technicznego w zakładzie, nałożono 3 mandaty karne.

W okresie sprawozdawczym wpisano do rejestru 5 nowopowstałych stołówek pracowniczych.

– Bufety w zakładach pracy

W rejestrze PPIS we Wrocławiu znajduje się 20 bufetów zlokalizowanych w zakładach pracy. 3 zakłady zostały skontrolowane w 2019 r. W wyniku tych kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości technicznych - nie wydawano decyzji administracyjnych nakładających na przedsiębiorców wykonania obowiązków.

Wszystkie wpisane do rejestru zakłady posiadają opracowaną dokumentację GHP/GMP oraz zasady systemu HACCP.

Działalność większości bufetów przy zakładach pracy oparta jest na wydawaniu do konsumpcji gotowych wyrobów garmazeryjnych po obróbce termicznej (m. in. tostów, pierogów, krokietów, naleśników), dań przygotowanych na bazie półproduktów (kanapek, sałatek, deserów), napojów gorących typu kawa, herbata, sprzedaży artykułów spożywczych (m. in. pieczywa mieszanego i półcukierniczego, przetworów zbożowych, owocowo-warzywnych i przetworów mlecznych w opakowaniach jednostkowych oraz soków owocowych, warzywnych, wód mineralnych i źródlanych w opakowaniach jednostkowych).

– Bloki żywienia w szpitalach

W tej grupie zakładów ujęte są kuchnie centralne, kuchnie zależne oraz rozdzielnie posiłków i kuchenki oddziałowe. W okresie sprawozdawczym w rejestrze znajdowało się 5 bloków żywienia w szpitalach, w tym 2 prowadzące żywienie w systemie cateringowym. We wszystkich blokach żywienia opracowana jest dokumentacja i wdrożone są zasady dobrych praktyk GHP i GMP oraz wdrożony jest system HACCP. W wielu zakładach przeprowadzone zostały audyty systemu HACCP, w związku z wdrażaniem przez szpitale systemu ISO.

Przy planowaniu żywienia w szpitalach uwzględniane są wymagania dietetyczne stosowane w żywieniu pacjentów w lecznictwie zamkniętym. Posiłki dla pacjentów planowane są na podstawie jadłospisów dekadowych opracowywanych przez dietetyków firm cateringowych oraz dietetyków zatrudnionych w szpitalach, którzy korzystają z różnych programów komputerowych. Jadłospisy przygotowywane przez firmy zewnętrzne konsultowane są przez dietetyków zatrudnionych w szpitalach. Dietetycy zatrudnieni w szpitalach nadzorują produkcję i dystrybucję potraw oraz wydawanie posiłków pacjentom, a także ustalają z lekarzami prowadzącymi, diety indywidualne dla poszczególnych pacjentów.

W szpitalach prowadzone są kontrole jakości posiłków wydawanych pacjentom, w tym dostarczanych do szpitali przez firmy zewnętrzne, np. w zakresie jakości przygotowywanych posiłków pod względem zaleceń dietetycznych, temperatury wydawanych posiłków, czystości naczyń i sztućców, jadłospisu dziennego oraz uproszczonej oceny organoleptycznej.

Prowadzone są ankiety, w których pacjenci mogą wypowiadać się na temat jakości żywienia w trakcie leczenia szpitalnego.

W okresie sprawozdawczym przeprowadzono 7 kontroli w 5 szpitalach zlokalizowanych w Powiecie Wrocławskim. W trakcie kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości.

– Stołówki w żłobkach i domach małego dziecka

W rejestrze PPIS wpisanych jest 49 stołówek. W 2019 r. przeprowadzono 12 kontroli. Dokonano wpisu do rejestru 6 nowopowstałych stołówek w żłobkach. Celem poprawy stanu technicznego wydano 4 decyzje administracyjne.

45 nadzorowanych zakładów posiada opracowaną i wdrożoną dokumentację dobrej praktyki higienicznej i produkcyjnej oraz zasady analizy zagrożeń i krytycznych punktów kontroli HACCP. Stan sanitarny skontrolowanych zakładów był prawidłowy- nie nakładano mandatów karnych na przedsiębiorców.

– Stołówki w przedszkolach

W rejestrze zakładów objętych nadzorem PPIS we Wrocławiu znajduje się 69 stołówek w przedszkolach zlokalizowanych. W 2019 r. przeprowadzono 14 kontroli sanitarnych w blokach żywienia w przedszkolach w tym w 9 prowadzących żywienie dzieci w systemie cateringowym. Wydano 4 decyzje administracyjne.

W jednym z publicznych przedszkoli wnioskowano o kontrolę w związku z nieprawidłowymżywieniem dzieci.

98% wpisanych do rejestru zakładów posiada wdrożone procedury i instrukcje GHP/GMP oraz zasady systemu HACCP.

W części zakładów prowadzone są wydawalnie posiłków utworzone w ramach rządowego programu dożywiania dzieci.

W niektórych zarejestrowanych blokach żywienia w przedszkolach i punktach przedszkolnych żywienie dzieci realizowane jest poprzez zewnętrzne firmy cateringowe. Posiłki wydawane dzieciom do konsumpcji przygotowywane są na podstawie jadłospisów dekadowych układanych przez personel przedszkoli tj. intendenci i kucharki lub przez pracowników firm cateringowych. W placówkach, które nie posiadają wydzielonych i prawidłowo wyposażonych zmywalni naczyń stołowych, posiłki dla dzieci wydawane są w naczyniach jednorazowego użytku.

Dokonano odbioru 3 nowopowstałych przedszkoli w tym 2 prowadzące żywienie w systemie cateringowym.

– Pozostałe zakłady żywienia zbiorowego typu zamkniętego

Do grupy tych obiektów należą również:

- 4 bloki żywienia w domach opieki społecznej,
- 29 stołówek szkolnych,
- 1 stołówka w internacie,
- 2 stołówki na koloniach/ półkoloniach,
- 1 stołówka w domu dziecka,
- 4 stołówki w zakładach specjalnych i wychowawczych,
- 4 zakłady usług cateringowych,
- 5 innych zakładów żywienia.

W zakładach tych przeprowadzono 29 kontroli. W 98% ww. zakładów wpisanych do rejestru opracowano zasady dobrych praktyk higienicznych i produkcyjnych oraz zasady systemu analizy zagrożeń i krytycznych punktów kontroli HACCP. W 2019 r. dokonano wpisu nowopowstałych zakładów:

- 7 stołówek szkolnych,

- 1 zakładu usług cateringowych,
- 1 innego zakładu żywienia.

Podczas czynności kontrolnych w grupie pozostałych zakładów żywienia zbiorowego typu zamkniętego stwierdzono nieprawidłowości dotyczące stanu sanitarno- porządkowego pomieszczeń, urządzeń i sprzętów, nieprawidłowego przechowywania żywności w 1 zakładzie typu stołówka szkolna. Nałożono na przedsiębiorcę mandat karny.

W trakcie kontroli zakładów nie stwierdzono prowadzenia do obrotu środków spożywczych niezgodnych z wymaganiami Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2016 r. w sprawie grup środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieciom i młodzieży w jednostkach systemu oświaty oraz wymagań, jakie muszą spełniać środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w tych jednostkach.

Wydano 4 decyzje administracyjne nakładające na przedsiębiorców obowiązek poprawy stanu technicznego oraz wdrożenia i przestrzegania zasad GHP/GMP i HACCP.

6. Działania w zakresie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego

Do zadań Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego należy:

podejmowanie działań mających na celu zapobieganie negatywnym skutkom wpływu czynników i zjawisk fizycznych, chemicznych i biologicznych na środowisko w tym na zdrowie ludzi na etapie planowania, projektowania i dopuszczania do użytkowania obiektów budowlanych - poprzez realizację zasadniczych działań wynikających z zapisów ustawy z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (Dz. U. z 2019 r. poz. 59) oraz obowiązujących przepisów prawnych, w tym m. in.: ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane Dz. U. z 2019 r. poz. 1186 z późn. zm.), ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2018 r. poz. 2081 z późn. zm.), ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2018 r. poz. 1945 z późn. zm.)

Warunki sanitarne nadzorowane są m. in. poprzez:

- uzgadnianie, w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko sporządzanej dla projektów studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz dla projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego
- opiniowanie, w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, projektów studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego
- uczestniczenie, na wniosek organu samorządowego, w postępowaniu w sprawie oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko:
 - wydawanie opinii w sprawie potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko dla przedsięwzięć zaliczanych do mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko a w przypadku stwierdzenia obowiązku przeprowadzenia tej oceny, określenia zakresu raportu o oddziaływaniu na środowisko
 - wydawanie opinii w sprawie zakresu raportu o oddziaływaniu na środowisko dla przedsięwzięć zaliczanych do mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko
 - opiniowanie środowiskowych uwarunkowań realizacji przedsięwzięcia pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych
- opiniowanie dokumentacji projektowej pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych dotyczących budowy oraz przebudowy obiektów budowlanych lub ich części
- wydawanie opinii o zgodności z warunkami sanitarnymi określonymi przepisami Unii Europejskiej przedsięwzięć, których realizacja jest wspomagana przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa ze Środków pochodzących z funduszy Unii Europejskiej
- wydawanie opinii dotyczących projektów planów remediacji historycznego zanieczyszczenia powierzchni ziemi
- wydawanie opinii dotyczących warunków przeprowadzenia działań naprawczych w odniesieniu do szkody w środowisku
- wydawanie zgody na stosowanie materiałów, wyrobów i preparatów, użytych w instalacjach i urządzeniach służących do uzdatniania wody oraz weryfikacja, czy

materiał lub wyrób stosowany do dystrybucji wody nie uwalnia do wody niebezpiecznych substancji lub substancji, które w inny sposób negatywnie wpływają na jakość wody

- kontrole obiektów w trakcie budowy, na wniosek strony (inwestora, wykonawcy)
- uczestniczenie w dopuszczeniu do użytkowania obiektów nowo wybudowanych lub w których wykonano prace budowlane związane z rozszerzeniem działalności lub ze zmianą sposobu użytkowania obiektu lub lokalu (obiekty użyteczności publicznej, obiekty przemysłowe, obiekty służby zdrowia, oświaty i wychowania, obiekty nauki, lokale gastronomiczne, handlowe, apteki, zakłady kosmetyczne, fryzjerskie i odnowy biologicznej, obiekty usługowe różnego przeznaczenia)
- wydawanie opinii sanitarnej dla obiektów lub lokali odnośnie spełnienia wymagań higienicznych i zdrowotnych, określonych przepisami (np. obiekty służby zdrowia, oświaty i wychowania, obiekty nauki, lokale gastronomiczne, handlowe, apteki, zakłady kosmetyczne, fryzjerskie i odnowy biologicznej)
- wyrażenie zgody w oparciu o rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 roku w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz. U. z 2019 r. poz. 1065)
- rozpatrywanie wniosków i interwencji w zakresie swojego działania

Wydane opinie sanitarne, postanowienia, decyzje, uzgodnienia, wystąpienia miały na celu zapobieganie negatywnym wpływom czynników i zjawisk fizycznych, chemicznych i biologicznych na środowisko w tym na zdrowie ludzi oraz kontrolę przestrzegania przepisów określających wymagania higieniczne i sanitarne.

W 2019 roku Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny we Wrocławiu, w ramach zapobiegawczego nadzoru sanitarnego, zajął stanowisko w 610 sprawach dotyczących Powiatu Wrocławskiego, wydał 95 opinii sanitarnych, zaświadczeń i uzgodnień, 138 postanowień oraz 2 decyzje merytoryczne, 31 pism kończących sprawę, w tym m.in.:

- 60 uzgodnień (w formie postanowienia) dotyczących zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko dla projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego
- 51 opinii dotyczących projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, w tym 30 opinii wydanych w formie postanowienia i 21 opinii w formie stanowiska zajętego w trybie art. 25 ust. 2 pkt. 2 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym
- 91 opinii dotyczących potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko przedsięwzięcia mogącego potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko w tym 43 formie postanowienia oraz 48 w trybie art. 78 ust. 4 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko
- 5 opinii dotyczących środowiskowych uwarunkowań realizacji przedsięwzięcia w tym 4 formie postanowienia oraz 1 w trybie art. 78 ust. 4 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko,
- 1 opinię dotyczącą dokumentacji projektowej
- 278 stanowisk dotyczących dopuszczenia do użytkowania obiektów budowlanych, zgłoszonych na podstawie art. 56 ustawy Prawo budowlane, w tym 65 stanowisk w formie opinii oraz 213 stanowisk w trybie art. 56 ust. 2 ustawy Prawo budowlane

- 23 opinie dotyczące stwierdzenia spełnienia wymagań higienicznych i zdrowotnych
- 40 opinii w sprawach niewymienionych powyżej (w tym 2 w formie decyzji, 1 w formie postanowienia, 6 poprzez wydanie opinii sanitarnej, 31 w formie pisma)

Ponadto, w 2019 roku Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny we Wrocławiu w ramach zapobiegawczego nadzoru sanitarnego zajął:

- 40 stanowisk dotyczących interwencji (dotyczyły one głównie uciążliwości związanych z emisją hałasu od prowadzonej działalności w obiekcie oraz emisją zapachów z uwagi na niesprawną wentylację w obiekcie a także w związku z samowolą budowlaną)
- 19 stanowisk w sprawie zawiadomienia o przystąpieniu do sporządzania projektów miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego

Wykonując zadania w zakresie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny we Wrocławiu przeprowadził 100 kontroli obiektów budowlanych, w tym 88 kontroli w związku z dopuszczeniem obiektu do użytkowania i 12 kontroli związanych z kontrolami w związku z interwencjami, wspólnymi kontrolami z komórkami nadzoru bieżącego w celu sprawdzenia spełnienia wymagań techniczno-budowlanych w obiektach przed zatwierdzeniem i wpisem do rejestru zakładu żywieniowego lub wprowadzającego żywność do obrotu lub wydawaniem opinii sanitarnych w zakresie spełnienia wymagań sanitarnohigienicznych dla placówek oświatowych i innych form wychowania przedszkolnego oraz żłobków a także świetlic środowiskowych, kontrolami w związku z wydaniem opinii sanitarnych (zaświadczeń) stwierdzających spełnienie wymagań higienicznych i zdrowotnych w obiekcie.

Wydane opinie dotyczyły głównie:

- stwierdzenia wymagań higienicznych i zdrowotnych w obiektach budowlanych, realizowanych bez nałożonego obowiązku uzyskania pozwolenia na użytkowanie obiektu (ochrony zdrowia, np. gabinety lekarskie, apteki, hurtownie farmaceutyczne, obiekty żywnościowe i żywieniowe, np. lokale gastronomiczne, sklepy spożywcze, obiekty oświaty, np. przedszkola, punkty przedszkolne, żłobki, świetlice środowiskowe, lokale usługowe, np. gabinety kosmetyczne, zakłady fryzjerskie i odnowy biologicznej, lokale biurowe)
- wydania zgody na usytuowanie wyrzutni powietrza na poziomie terenu
- wydanie opinii - zaświadczenia o spełnieniu wymagań higienicznych i zdrowotnych dla pomieszczeń przeznaczonych do wykonywania działalności gospodarczej w zakresie wytwarzania i obrotu wyrobami i technologią o przeznaczeniu wojskowym lub policyjnym
- zajęcia stanowiska w związku zawiadomieniem w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego
- zajęcia stanowiska w sprawie interwencji mieszkańców na uciążliwości związane z działalnością obiektów
- wyrażenia zgody na stosowanie materiałów, wyrobów i preparatów, użytych w

urządzeniach służących do uzdatniania wody, wydanie stanowiska w sprawie weryfikacji materiału stosowanego do dystrybucji wody do budowy sieci wodociągowej, zajęcie stanowiska w sprawie ustalenia warunków zabudowy lub ustalenia lokalizacji inwestycji celu publicznego

- dopuszczenia do użytkowania obiektu budowlanego, zgłoszonego na podstawie art. 56 ustawy Prawo budowlane (obiekty oświatowe i dydaktyczne np. szkoły, przedszkola, żłobki, obiekty ochrony zdrowia, centra magazynowo-logistyczne, budynki biurowo-usługowo-handlowe, hotele, budynki mieszkalne wielorodzinne w tym z częścią usługową, duże sklepy i pawilony handlowe) m.in.:
- rozbudowa, przebudowa zakładu produkcyjnego CEDO - I etap, przy ul. Nowowiejskiej 32 w Kątach Wrocławskich; hala posiada powierzchnię ok. 8 570,49 m², kubaturę ok. 91 237,00 m³; odbiorem objęto rozbudowę hali o część produkcyjną – magazynową, 3 kondygnacyjną część biurową oraz techniczną wraz z przebudową części socjalnej i technicznej; budowę wiaty na zużyte oleje maszynowe, budowę budynku pompowni wody p.poż., budowę ekranu akustycznego, budowę silosów na granulację polietylenu; inwestycja jest funkcjonalnie połączona z istniejącym zakładem produkcyjnym CEDO, w którym odbywa się produkcja opakowań foliowych, przeznaczonych m. in. dla branży spożywczej
- budowa hal magazynowych wysokiego składowania – etap I, II, III, IV i V, inwestycji pn. Budowa Parku Logistycznego Nowa Wieś Wrocławska na działkach nr 52/15, 52/18, 53/18, 53/20, 88/16, obręb Nowa Wieś Wrocławska w gminie Kąty Wrocławskie - w ramach przedmiotowego zadania wykonano, w kolejnych etapach hale magazynowe o powierzchniach ok. 6251,10 m², ok. 3904,87 m²; ok. 6760,66 m² (hale w etapie II i III są ze sobą połączone); ok. 1009,61 m², ok. 11058,54 m² - łącznie pięć hal, przy halach przewidziano dodatkowo m. in. zaplecze socjalno-biurowe dla pracowników oraz pomieszczenia dla kierowników, przewidziane zatrudnienie ok. 44 pracowników
- rozbudowa i przebudowa Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Mirkowie wraz z zagospodarowaniem terenu oraz niezbędną infrastrukturą techniczną przy ul. J. Słowackiego 17 w Mirkowie, gmina Długołęka - w ramach inwestycji przebudowano część pomieszczeń pod istniejącym budynkiem, tj.: kotłownię gazową, 2 pomieszczenia hydroforni, natomiast rozbudowaną, jednokondygnacyjną część budynku stanowi sala gimnastyczna o pow. ok. 685,32 m² wraz z zapleczem szatniowo - sanitarnym, pokój nauczyciela w-f z łazienką, pomieszczenie gospodarcze, magazyn sprzętu, 2 sale lekcyjne, szatnia 2 pomieszczenia biurowe, ubikacje; na I piętrze – 6 sal lekcyjnych (w tym 2 z pomieszczeniami zaplecza), ubikacje dla uczniów i dla nauczycieli, zakładana ilość użytkowników sali gimnastycznej (bez trybun) wynosi 55 osób, sporadycznie ok. 100-250 osób (apele, wydarzenia kulturalne, sportowe), każda z sal lekcyjnych przeznaczona jest dla 25 dzieci, planowane zatrudnienie w zespole szkolno-przedszkolnym – 60 osób (50 nauczycieli, 10 pracowników obsługi)
- rozbudowa Zespołu Oświatowego w Żernikach Wrocławskich wraz z infrastrukturą techniczną oraz zagospodarowaniem terenu, ul. Kolejowa 7A, w miejscowości Żerniki Wrocławskie - część rozbudowana posiada dwie kondygnacje o łącznej powierzchni rozbudowy ok. 1498,91 m², kubaturze wynoszącej ok. 7890,12 m³ – skrzydło dydaktyczne m. in. z trzema salami lekcyjnymi z zapleczeniami, blokiem żywienia z jadalnią i zapleczem na parterze

oraz m. in. z aulą o powierzchni ok. 160,74 m² z dwiema szatniami oraz ubikacjami, salą językową z zapleczem, salą fizyko-chemiczną z zapleczem, salą biologiczno-przyrodniczą z zapleczem, salą komputerową na piętrze, przewidziano zatrudnienie ok. 35 pracowników

- budowa salonu samochodowego HYUNDAI z zapleczem magazynowo-serwisowym przy ul. Wrocławskiej 33B w Długołęce realizowanego w ramach inwestycji pn. „Budowa zespołu dwóch salonów samochodowych z zapleczem magazynowo-serwisowym na dz. nr 24/1, 24/2, 531/1, 531/2, cz. dz. nr 492/2, AM-1, obręb Długołęka”- budynek niepodpiwniczony, w części o jednej kondygnacji naziemnej, w części o dwóch kondygnacjach naziemnych, powierzchnia użytkowa budynku wynosi ok. 3181,5 m², w budynku wydzielono m. in. salon – ekspozycję samochodów, pomieszczenie wydawania pojazdów, część serwisową m. in. z halą serwisową, dwustanowiskową myjnię ręczną, pomieszczenia biurowe, szkoleniowe, magazyny, ubikacje ogólnodostępne, zaplecze socjalno-sanitarne dla personelu, kotłownię gazową, pomieszczenie gospodarcze, pomieszczenia techniczne, w ramach zagospodarowania terenu wykonano m.in.: parkingi dla 80 samochodów, maksymalna ilość osób przebywających w budynku – 90 osób
- przebudowa hali magazynowo-produkcyjnej pomiędzy osiami 1-13/A-K, na potrzeby instalacji linii montażu baterii akumulatorowych do pojazdów hybrydowych w Biskupicach Podgórnych, na dz. nr 2/164, obręb Biskupice Podgórne, gm. Kobierzyce – przebudowa parteru budynku w osiach 1-13/A-K związana z montażem nowych, 8 dodatkowych, linii produkcyjnych na których będą montowane ogniwa elektryczne do zasilania pojazdów hybrydowych

Wydane postanowienia dotyczyły głównie:

- postępowania w sprawie oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko, tj. wydania opinii dotyczącej potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko a w przypadku stwierdzenia potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko również określenia zakresu raportu o oddziaływaniu na środowisko lub opiniowania środowiskowych uwarunkowań realizacji przedsięwzięć pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych, m. in.:
- przedsięwzięcie pn.: „Rewitalizacja i infrastruktura bezpieczeństwa we WrOF - poprawa zdolności retencyjnych na terenie gminy Siechnice poprzez budowę zbiornika wielofunkcyjnego w Smardzowie”, gm. Siechnice – m. in. budowa zbiornika retencyjnego o powierzchni 6 ha przy drodze powiatowej nr 1938D relacji Żerniki Wrocławskie - Smardzów - Święta Katarzyna pomiędzy linią kolejową nr 276, a ujściem rowu BR 25 do Brochówki wraz z infrastrukturą towarzyszącą; budowa dwóch przepustów drogowych tworzących wraz z rowem przydrożnym i przepustem pod nasypem kolejowym bypass dla kolektora kanalizacji deszczowej Ø700 przechodzącego pod torami kolejowymi; przebudowa doprowadzalnika wody do zbiornika - kolektora Ø500; przebudowa przepustu pod drogą powiatową nr 1938D; budowa nowego odcinka rowu BR 25 wraz z ujściem do Brochówki - budowa przedmiotowego zbiornika oraz zwiększenie przepustowości istniejących urządzeń odprowadzających wodę umożliwi zwiększenie retencji wód w rejonie miejscowości Smardzów i Żerniki Wrocławskie, spowolnienie odpływu wody ze zlewni oraz stabilizację i regulację stosunków wodnych na terenie przyległym do zbiornika

- przedsięwzięcie pn.: „Zespół przemysłowo - magazynowo - usługowy wraz z infrastrukturą techniczną i komunikacyjną”, przewidziane do realizacji na dz. nr 314/1, 314/2, 314/3, 314/4, 314/5, obręb Pietrzykowice - Rybnica, dz. nr 3/1, obręb Nowa Wieś Wrocławska, gmina Kąty Wrocławskie - etapowana budowa kompleksu przemysłowo - magazynowo - usługowego z zespołami socjalno - biurowymi, zespołami pomieszczeń technicznych oraz infrastrukturą techniczną o łącznej powierzchni ok. 22,11 ha, hale będą przeznaczone na magazynowanie oraz rozdziały ilościowe opakowanych zbiorczo artykułów przemysłowych i spożywczych, przewidywana jest również tzw. lekka działalność produkcyjna (przetwarzanie, pakowanie lub puszkowanie) oraz montaż gotowych komponentów w całe układy, tj. składanie liczników samochodowych, podzespołów elektronicznych, zabawek itp., założono również możliwość wynajmu części lub całości hali podmiotowi zajmującemu się sprzedażą artykułów farmaceutycznych, park magazynowo - produkcyjny będzie funkcjonować 24 godziny na dobę 7 dni w tygodniu, docelowo przewiduje się zatrudnienie ok. 756 osób, w tym ok. 291 pracowników biurowych i ok. 465 pracowników fizycznych, najbliższe tereny podlegające ochronie akustycznej, w postaci zabudowy mieszkaniowo - usługowej, zlokalizowane są w odległości ok. 500 m
- przedsięwzięcie pn.: „Budowa hali magazynowo-produkcyjnej wraz z zapleczem socjalno-biurowym oraz infrastrukturą towarzyszącą” przy ul. Relaksowej, Nowa Wieś Wrocławska, gmina Kąty Wrocławskie - budowa hali magazynowo - produkcyjnej wraz z zapleczem socjalno-biurowym oraz infrastrukturą techniczną oraz miejscami załadowczo-rozładowczymi, wewnętrznego układu drogowego, całkowita powierzchnia terenu wyniesie ok. 11,72 ha, w hali magazynowane będą towary o charakterze uniwersalnym, o neutralnym wpływie na środowisko takie jak np.: produkty z papieru i kartonu, materiały biurowe, sprzęt i elementy AGD, elementy (produkty stalowe, części samochodowe), elementy plastikowe, itp., nie wyklucza się również składowania materiałów w wydzielonych chłodniach z kontrolowaną temperaturą, przewiduje się również prowadzenie procesu produkcyjnego, polegającego na konfekcjonowaniu lub składaniu gotowych elementów, na terenie inwestycji przewidziano ok. 350 miejsc parkingowych dla samochodów osobowych, ok. 120 miejsc dla samochodów dostawczych oraz ok. 20 miejsc dla samochodów typu TIR, najbliższa zabudowa mieszkaniowa znajduje się w odległości ok. 185 m
- przedsięwzięcie pn.: "Budowa zespołu przemysłowo-magazynowo-usługowego wraz z infrastrukturą techniczną i komunikacyjną, realizowanego na działkach nr 127/3, 128/2, 129/2, 130/2, 131/2, 132/2, 137, 138, 136/1, 136/2, 135/1 AM-25, obręb Kąty Wrocławskie" - budowa zespołu magazynowo-produkcyjno-usługowego, terenów utwardzonych (drogi wewnętrzne, chodniki i parkingi dla pojazdów osobowych i ciężarowych, place manewrowe), zbiornika retencyjnego, terenów zielonych, zbiornika wody ppoż. i pompowni, wartowni, posadowienie 6 szt. agregatów prądotwórczych, posadowienie 12 szt. naziemnych zbiorników na gaz LPG/LNG/CNG oraz infrastruktury towarzyszącej w postaci kanalizacji sanitarnej, kanalizacji deszczowej, wodociągu, sieci gazowej, instalacji elektrycznych i teletechnicznych, powierzchnia terenu inwestycji wynosi ok. 37,78 ha, praca prowadzona będzie 24 godz. na dobę, siedem dni w tygodniu w systemie 3 zmianowym, przewiduje się zatrudnienie ok. 1689 osób, najbliższe tereny zabudowy mieszkaniowej (jednorodzinnej) zlokalizowane są w odległości ok. 385 m

- przedsięwzięcie polegające na budowie hali produkcyjno-magazynowej ENCHEM Poland Sp. z o.o. wraz z zapleczem socjalno-biurowym i infrastrukturą towarzyszącą zlokalizowane na działce nr 2/165 w Biskupicach Podgórnych, na obszarze terenów przemysłowych na terenie Tarnobrzelskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej „EURO-PARK WISŁOSAN” w Podstrefie Wrocław-Kobierzyce - budowa fabryki produkcji elektrolitu do wkładów do baterii litowo-jonowych oraz środka dyspergującego (3 typy elektrolitu – E1A-13E, SKI025, SKI026 oraz środek dyspergujący (BS-001); przedsięwzięcie obejmuje: budowę hali produkcyjno-magazynowej z zapleczem socjalno - biurowym wraz z infrastrukturą towarzyszącą: budynku wartowni, pompowni i zbiornika przeciwpożarowego, zbiornika retencyjnego, stacji gazów (zewnątrznego zbiornika magazynowego na azot), wewnątrzzakładowego układu drogowego wraz z placami i parkingiem, ogrodzenia oraz niezbędnej infrastruktury technicznej; całkowita powierzchnia jaka ulegnie przekształceniu w wyniku realizacji inwestycji (powierzchnia zabudowy hali oraz projektowana infrastruktura towarzysząca) wynosić będzie ok. 1,4 ha
- przedsięwzięcie: przebudowa zakładu LG Electronics Wrocław Sp. z o. o. na potrzeby nowej linii produkcyjnej na działce nr 2/15 w Biskupicach Podgórnych - inwestycja polegająca na wydzieleniu miejsca pod nową linię produkcyjną, w ramach której będą powstawać separatory do akumulatorów samochodów elektrycznych, planuje się, że rocznie na terenie zakładu będzie powstawać 4 789 Mg gotowego produktu, powierzchnia terenu przewidzianego do przekształcenia w ramach inwestycji wynosi ok. 630 m², pozostała część Zakładu nie zmieni kierunku swojego zagospodarowania, planowana do wykonania instalacja będzie zlokalizowana w obrębie istniejącego już budynku należącego do LG Electronics, najbliższej planowanej inwestycji usytuowana jest zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna, znajdująca się w kierunku zachodnim w odległości ok. 350 m
- rozbudowa i przebudowa fabryki baterii LG CHEM zlokalizowanej na dz. nr 2/1, 2/127, 2/129, 2/144, 2/145, 2/164 i cz. 2/165 w Biskupicach Podgórnych - przebudowa dotyczy 4 hal, w których odbywać się będzie produkcja baterii litowo-jonowych w ramach III etapu, rozbudowa dotyczy włączenia nowych elementów Zakładu LG Chem Wrocław Energy Sp. z o.o. powstających w ramach III etapu (rozbudowa obejmuje: zbiorniki CCSS magazynowania elektrolitu, zbiorniki buforowe elektrolitu LCSS, parkingi, dwie hale magazynowe, instalacja do przygotowania ścinków katody, przebudowa doków przeładunkowych przy budynku PACK I, rozbudowa kotłowni gazowej o łącznej mocy cieplnej brutto powyżej 25MWt, nadziemne połączenie hali LG Display z halą magazynową, instalacja taśmociągów pomiędzy halami produkcyjnymi), docelowa powierzchnia całego zakładu zajmie w przybliżeniu ok. 37,6 ha, nowa zabudowa zajmie powierzchnię ok. 4,5 ha, etap III zlokalizowany zostanie w bezpośrednim sąsiedztwie istniejącej zabudowy Fabryki LG Chem Wrocław Energy – etapów I i II, zabudowy PACK I i PACK II, procesy odbywające się w III etapie Fabryki Baterii będą analogiczne do obecnie prowadzonych procesów w odbywających się w II etapie Fabryki Baterii, celem przedsięwzięcia jest zwiększenie wydajności produkcji ogniw litowo-jonowych do ok. 223,5 mln ogniw rocznie, najbliższe tereny chronione akustycznie stanowią tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, w odległości ok. 500 m
- przedsięwzięcie polegające na budowie Małej Elektrowni Wodnej Janowice 2 o mocy maksymalnej 1,0 MW wraz z kanałami doprowadzającymi i

odprowadzającymi wodę z elektrowni oraz przepławką dla ryb, na prawym brzegu rzeki Odry przy istniejącym jazie w km 232,4 rzeki Odry, dz. nr 28/1, 28/3, 29, obręb Jeszkowice, gm. Czernica

- przedsięwzięcia pn.: rozbudowa z przebudową hali produkcyjno-magazynowej Sp. z o.o. Starion Poland z budynkiem biuro-socjalnym wraz z zagospodarowaniem terenu przy ul. LG Electronics 3 w Biskupicach Podgórnych; łączna powierzchnia przekształcona wyniesie do 1,7 ha; hala będzie połączona z istniejącą halą produkcyjno-magazynową, w hali prowadzony będzie proces produkcji części obudów do baterii przy pomocy wyłaczarek do tworzyw sztucznych; realizowana technologia będzie powieleniem technologii stosowanej w hali produkcyjno-magazynowej etapu I inwestycji zakładu Starion Poland Sp. z o.o.; linie produkcyjne w hali etapu II wyposażone będą w Ekstrudery (wyłaczarki) wraz z układem dozującym i uplastyczniającym polimer (40szt. wyłaczarek); najbliższa zabudowa mieszkaniowa znajduje się w odległości ok. 0,6 km na południowy - zachód od miejsca realizacji inwestycji w miejscowości Małuszów; inwestycja położona będzie na terenie Specjalnej Strefy Ekonomicznej „EURO-PARK WISŁOSAN” w Gminie Kobierzyce, obręb Biskupce Podgórne
- przedsięwzięcie pn.: Kompleks hal produkcyjno-magazynowych (z częściami biurowymi) oraz niezbędną infrastrukturą techniczną, realizowane na dz. nr 75/16, AM-1, obręb Nowa Wieś Wrocławska, gmina Kąty Wrocławskie - budowa kompleksu hal produkcyjno-magazynowych (z częściami biurowymi) oraz niezbędną infrastrukturą techniczną do produkcji farb i lakierów, obiekt będzie się składał z dwóch, niezależnych części biurowych, dwukondygnacyjnych, natomiast obszary przeznaczone na produkcję i magazynowanie obejmą cztery jednokondygnacyjne hale i wiatę, w hali będą realizowane procesy produkcyjne przy użyciu surowców i komponentów, w dwukondygnacyjnych częściach hal biurowych zostaną zapewnione pomieszczenia na stałą pracę pracowników, we wszystkich halach przewidziane jest zatrudnienie do 280 osób, na terenie lokalizacji przedsięwzięcia wykonanych zostanie ok. 200 miejsc postojowych, najbliższej zlokalizowana zabudowa mieszkaniowa (zagrodowa) znajduje się w odległości około 150 m w północnej części granicy inwestycji (miejscowość Nowa Wieś Wrocławska)
- przedsięwzięcie pn.: „Farma fotowoltaiczna o mocy do 7 MWp na terenie działki o nr ewidencyjnym 3 i 9/3 Arkusz mapy 1 Obręb ewidencyjny 0036 Szczodre adres: Długołęka, Powiat wrocłowski” - budowa elektrowni fotowoltaicznej składającej się z niezależnych bloków o łącznej mocy do 7 MWp na powierzchni ok. 117 000 m², na terenie przedmiotowej farmy przewiduje się usytuowanie m.in. 23 330 szt. paneli fotowoltaicznych, dróg wewnętrznych, infrastruktury naziemnej i podziemnej, linii kablowych energetyczno - światłowodowych, przyłączy elektroenergetycznych, transformatorów, konwektorów oraz innych niezbędnych elementów infrastruktury związanych z budową i eksploatacją, farma będzie wykorzystywana przez Uniwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu do działalności dydaktyczno – naukowej, najbliższe tereny podlegające ochronie akustycznej, w postaci zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, zlokalizowane są w odległości ok. 1100 m
- przedsięwzięcie pn.: „Farma fotowoltaiczna o mocy do 12 MWp na terenie działki o nr ewidencyjnym 140/53, 897 Arkusz mapy 1 Obręb ewidencyjny 0033 Ramiszów adres: Długołęka, Powiat wrocłowski” - budowa elektrowni

fotowoltaicznej składającej się z niezależnych bloków o łącznej mocy do 12 MWp na powierzchni ok. 201 230 m², na terenie przedmiotowej farmy przewiduje się usytuowanie m.in. 56 600 szt. paneli fotowoltaicznych, dróg wewnętrznych, infrastruktury naziemnej i podziemnej, linii kablowych energetyczno - światłowodowych, przyłączy elektroenergetycznych, transformatorów, konwektorów oraz innych niezbędnych elementów infrastruktury związanych z budową i eksploatacją, farma będzie wykorzystywana przez Uniwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu do działalności dydaktyczno – naukowej, najbliższe tereny podlegające ochronie akustycznej, w postaci zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, zlokalizowane są w odległości ok. 300 m

- przedsięwzięcie pn.: „Farma fotowoltaiczna o mocy do 600 kWp na terenie działki o nr ewidencyjnym 20/16 Arkusz mapy 1 Obręb ewidencyjny 0036 Szczodre adres: Długołęka, Powiat wrocławski”- na budowie elektrowni fotowoltaicznej składającej się z niezależnych bloków o łącznej mocy do ok. 600 kWp na powierzchni ok. 10 300 m², na terenie przedmiotowej farmy przewiduje się usytuowanie m.in. 2 000 szt. paneli fotowoltaicznych, dróg wewnętrznych, infrastruktury naziemnej i podziemnej, linii kablowych energetyczno - światłowodowych, przyłączy elektroenergetycznych, transformatorów, konwektorów oraz innych niezbędnych elementów infrastruktury związanych z budową i eksploatacją, farma będzie wykorzystywana przez Uniwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu do działalności dydaktyczno – naukowej, najbliższe tereny podlegające ochronie akustycznej, w postaci zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, zlokalizowane są w odległości ok. 200 m
- przedsięwzięcie pn.: „Farma fotowoltaiczna o mocy do 600 kWp na terenie działki o nr ewidencyjnym 19 Arkusz mapy 1 Obręb ewidencyjny 0036 Szczodre adres: Długołęka, Powiat wrocławski” - budowa elektrowni fotowoltaicznej składającej się z niezależnych bloków o łącznej mocy do ok. 600 kWp na powierzchni ok. 10 212 m², na terenie przedmiotowej farmy przewiduje się usytuowanie m.in. 2 000 szt. paneli fotowoltaicznych, dróg wewnętrznych, infrastruktury naziemnej i podziemnej, linii kablowych energetyczno - światłowodowych, przyłączy elektroenergetycznych, transformatorów, konwektorów oraz innych niezbędnych elementów infrastruktury związanych z budową i eksploatacją, farma będzie wykorzystywana przez Uniwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu do działalności dydaktyczno – naukowej, najbliższe tereny podlegające ochronie akustycznej, w postaci zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, zlokalizowane są w odległości ok. 800 m
- przedsięwzięcie pn.: „Farma fotowoltaiczna o mocy do 17 MWp na terenie działki o nr ewidencyjnym 12 i 13 Arkusz mapy 1 Obręb ewidencyjny 0036 Szczodre adres: Długołęka, Powiat wrocławski” - budowa elektrowni fotowoltaicznej składającej się z niezależnych bloków o łącznej mocy do ok. 17 MWp na powierzchni ok. 284 000 m², na terenie przedmiotowej farmy przewiduje się usytuowanie m.in. 56 600 szt. paneli fotowoltaicznych, dróg wewnętrznych, infrastruktury naziemnej i podziemnej, linii kablowych energetyczno - światłowodowych, przyłączy elektroenergetycznych, transformatorów, konwektorów oraz innych niezbędnych elementów infrastruktury związanych z budową i eksploatacją, farma będzie wykorzystywana przez Uniwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu do działalności

dydaktyczno – naukowej, najbliższe tereny podlegające ochronie akustycznej, w postaci zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, zlokalizowane są w odległości ok. 700 m

Biorąc pod uwagę wymagania higieniczne i sanitarne, działania inwestycyjne realizowane w 2019 roku na terenie miasta Wrocławia, nie spowodowały istotnych zagrożeń dla środowiska w tym na zdrowie ludzi.

7. Wychowanie zdrowotne i promocja zdrowia

Prowadząc w 2019 r. działania prozdrowotne, realizowano programy i akcje kierowane do różnych grup odbiorców. Kontynuowano przedsięwzięcia głównie w takich obszarach jak: dieta i aktywność fizyczna, styl życia wolny od używek, profilaktyka chorób zakaźnych oraz chorób nowotworowych. Programy dedykowane były środowisku nauczania i wychowania, obejmując różne poziomy kształcenia. W realizacji zadań z obszaru promocji zdrowia i profilaktyki współpracowano z jednostkami samorządów terytorialnych – komórkami organizacyjnymi zajmującymi się edukacją oraz zdrowiem, Dolnośląskim Wojewódzkim Ośrodkiem Medycyny Pracy we Wrocławiu, Dolnośląskim Centrum Onkologii we Wrocławiu, Dolnośląskim Oddziałem Wojewódzkim NFZ. Stałymi partnerami działań kierowanych do środowiska nauczania i wychowania są Dyrektorzy przedszkoli i szkół.

Podsumowano kolejne edycje koordynowanych i współrealizowanych przez PSSE we Wrocławiu przedsięwzięć prozdrowotnych o zasięgu ogólnopolskim i lokalnym, między innymi:

- programy prozdrowotne realizowane w ramach edukacji antytytoniowej:

- program antytytoniowej edukacji zdrowotnej „Bieg po zdrowie” – działanie adresowane do uczniów z klas IV szkół podstawowych, ich rodziców / opiekunów (zajęcia edukacyjne z uczniami, mające na celu zwiększanie wiedzy na temat szkodliwości palenia papierosów i kształtowanie umiejętności prozdrowotnych zapobiegających inicjacji tytoniowej /opóźniających ją/, spotkania z rodzicami – wsparcie działań dedykowanych uczniom, wzmacnianie kompetencji komunikacji i wychowania, wspierającego styl życia wolny od używek). W roku szkolnym 2018/2019 w programie wzięło udział 25 szkół podstawowych, w tym 8 z Powiatu Wrocławskiego. Przeszkoleni w PSSE we Wrocławiu nauczyciele / pedagodzy przeprowadzili zajęcia z grupą 461 uczniów w klasach IV. Działaniami programowymi objęto również grupę 346 rodziców. W roku sprawozdawczym (w trzeciej edycji programu) przeszkolono 5 nauczycieli / pedagogów. Zgodnie z założeniami głównego organizatora (GIS) zwiększono zasięg bezpośrednich odbiorców programu;
- wieloletni program przedszkolnej edukacji antytytoniowej „Czyste powietrze wokół nas” – działanie adresowane do dzieci z przedszkolnych i szkolnych oddziałów „0” (5-6 / 7-latkowie) oraz z grup młodszych (4-5-latkowie), ich rodziców / opiekunów, mające na celu wzrost świadomości i kompetencji dorosłych w zakresie ochrony najmłodszych przed ekspozycją na dym tytoniowy, jak również zwiększenie świadomości dzieci na temat szkodliwości palenia tytoniu i wzrost ich umiejętności w zakresie radzenia sobie w sytuacjach, gdy dorośli palą w ich obecności. W roku szkolnym 2018/2019 w programie uczestniczyło 5 z terenu Powiatu Wrocławskiego, w których działaniami edukacyjnymi objęto grupę 308 dzieci i 199 rodziców.

- program promujący aktywność fizyczną i zbilansowaną dietę „Trzymaj formę!” – działanie adresowane do uczniów z oddziałów gimnazjalnych oraz uczniów klas V-VII szkół podstawowych, ich rodziców/opiekunów (prowadzone przez nauczycieli w szkołach działania edukacyjne dot. zasad prawidłowej diety, promowanie spożywania zdrowego drugiego śniadania w szkole, aktywnych form spędzania czasu wolnego, praca metodą projektu edukacyjnego – efekty prac zespołów projektowych prezentowane całej społeczności szkolnej, środowiskowe imprezy prozdrowotne). W r. szkol. 2018/2019 22 szkoły były zaangażowane w działania programowe, w tym 7 z terenu Powiatu Wrocławskiego, 992 uczniów objętych działaniami ze szkół w Gminach Powiatu Wrocławskiego. Elementem XIII edycji programu był ogólnopolski konkurs wiedzy o zdrowym stylu życia „Trzymaj formę!” przeprowadzany online z wykorzystaniem platformy elektronicznej, do którego zakwalifikowano na etapie szkolnym 36 uczniów (18 z Wrocławia i 18 z terenu powiatu

wrocławskiego) z 6 placówek (3 z Wrocławia i 3 z terenu Powiatu Wrocławskiego). Do etapu powiatowego z terenu działania PSSE we Wrocławiu w tej edycji konkursu nie zakwalifikował się żaden reprezentant. Uwagi nauczycieli/koordynatorów realizacji programu w szkołach po konkursie to bardzo wysoki poziom trudności pytań konkursowych dla uczniów szkół podstawowych na etapie szkolnym.

W porównaniu z ubiegłoroczną edycją programu zmniejszyła się liczba placówek, które wprowadziły do systemu informacje sprawozdawcze.

Kolejną edycję programu zainaugurowano szkoleniem w PSSE we Wrocławiu, w którym uczestniczyli reprezentanci 23 szkół, w tym 8 z terenu Powiatu Wrocławskiego;

- projekt „Profilaktyczny program w zakresie przeciwdziałania uzależnieniu od alkoholu, tytoniu i innych środków psychoaktywnych” (KIK/68):

program „ARS, czyli jak dbać o miłość” – działanie adresowane do uczniów szkół ponadpodstawowych, ich rodziców / opiekunów, które ma na celu wzrost świadomości młodych osób dot. szkodliwego oddziaływania różnych substancji psychoaktywnych na zdrowie (także w kontekście posiadania przez nich w przyszłości potomstwa), na relacje międzyludzkie, budowanie dystansu młodzieży wobec używania psychostymulantów (alkohol, nikotyna, narkotyki). W roku szkolnym 2018/2019 działania programowe zrealizowało 12 szkół, w tym 1 z Powiatu Wrocławskiego obejmując edukacją grupę 51 uczniów z Miasta i Gminy Sobótka. Przyczyną ograniczonego zasięgu tego działania programowego, jaką po raz kolejny sygnalizują szkolni realizatorzy, jest duża liczba jednostek lekcyjnych przewidziana przez autora programu na pełną realizację zagadnień, jak również inne propozycje profilaktyczne, tematycznie pokrywające się, oferowane szkole przez zewnętrznych realizatorów (programy: „NOE”, „Korekta”). Realizując VI edycję programu ponowiono ofertę szkolenia, którego adresatami byli nowi realizatorzy / koordynatorzy ze szkół uczestniczących w przedsięwzięciu w minionych latach, a także reprezentanci nowych placówek w programie (szkolenie łączące zakres tematyczny dwóch programów oferowanych szkołom ponadpodstawowym – „ARS, czyli jak dbać o miłość” i „Wybierz życie – pierwszy krok”); uczestniczyło w nim 10 nauczycieli reprezentujących 10 placówek. W szkoleniu nie uczestniczyli nauczyciele z terenu powiatu wrocławskiego.

W kolejnej edycji ogólnopolskiego konkursu „Szkoła wolna od używek” w zakresie profilaktyki uzależnień od alkoholu, tytoniu i innych środków psychoaktywnych, organizowanego przez Główny Inspektorat Sanitarny - w r. szkol. 2018/2019 na film krótkometrażowy, wzięły udział 3 szkoły ponadpodstawowe, tylko wrocławskie;

- interwencja nieprogramowa „Badajcie się drogie Mamy, bo my dzieci Was kochamy”; laurki na Dzień Matki z zaproszeniem na cytologię – działanie we współpracy Dolnośląskiego Oddziału Wojewódzkiego NFZ, Dolnośląskiego Centrum Onkologii we Wrocławiu, jednostek inspekcji sanitarnej woj. dolnośląskiego, Fundacji Wspierania Onkologii Dolnośląskiej „Razem Wygramy”, pod honorowym patronatem Wojewody Dolnośląskiego i Marszałka Województwa Dolnośląskiego, realizowane w celu zwiększenia liczby kobiet korzystających z badań profilaktycznych w raku szyjki macicy. Przedszkola (placówki publiczne i niepubliczne) otrzymywały okolicznościowe laurki dla Mam, do pokolorowania przez dzieci i wręczenia podczas środowiskowych imprez w okolicy 26 maja – na Dzień Matki. Adresatki – mamy przedszkolaków: ok. 7.500 kobiet z gmin Powiatu Wrocławskiego (w 99 placówkach);

- interwencja nieprogramowa „Moje dziecko idzie do szkoły” – działanie informacyjno-edukacyjne kierowane do środowiska nauczania i wychowania, mające na celu promowanie prawidłowych nawyków higienicznych i prawidłowych warunków nauki dziecka w szkole i w domu, przeciwdziałanie wadom postawy, promowanie spożywania w szkole II śniadania. Przesłano pismo intencyjne PPIS we Wrocławiu do Dyrektorów Szkół Podstawowych / Zespołów Szkolno-Przedszkolnych / Zespołów Szkół wraz z materiałami, do wykorzystania przez wychowawców podczas zebrań z rodzicami, zajęć z uczniami (materiały GIS i

Narodowego Centrum Edukacji Żywieniowej: wskazówki dla rodzica, ucznia, szkoły - waga tornistra, rozkład zajęć, aktywność fizyczna i prawidłowo zbilansowana dieta, bezpieczeństwo żywności w 5 krokach, zasady prawidłowego mycia rąk, przepisy na II śniadanie do szkoły, 100 jadłospisów dla dzieci i młodzieży w wieku szkolnym, profilaktyka wszawicy). Materiały zostały opublikowane na stronie www PSSE we Wrocławiu, informacja umieszczona również na Twitterze.

Informacje przekazano łącznie do 166 placówek, w tym 46 z Powiatu Wrocławskiego;

- interwencja nieprogramowa dot. promowania szczepień ochronnych: przeciwdziałanie zakażeniom WZW typu A (epidemiczny wzrost zachorowań na terenie działania PSSE we Wrocławiu), kampania „Oszczędź dziecku ospy”, profilaktyka grypy: działanie informacyjno-edukacyjne mające na celu wzrost świadomości nt. zapobiegania zakażeniom wirusem zapalenia wątroby typu A i profilaktyki ospy wietrznej poprzez szczepienia ochronne, fundowane przez państwo dla populacji dzieci uczęszczających do żłobków / klubów dziecięcych, promowanie szczepień ochronnych przeciw grypie. W związku ze wzrostem liczby zgłoszonych do PSSE we Wrocławiu przypadków WZW typu A (przedstawiciele różnych grup wiekowych; w tym dzieci młodsze, które były źródłem zakażenia swojego opiekuna/opiekunów) przygotowano i przesłano do placówek nauczania i wychowania materiał informacyjno-edukacyjny wraz z pismem PPIS we Wrocławiu – 166 szkół podstawowych/zespołów szkolno-przedszkolnych, w tym do 46 z Powiatu Wrocławskiego), 136 przedszkoli, w tym do 49 z Powiatu Wrocławskiego. Przeprowadzono 5 szkoleń dla przedstawicieli żłobków / klubów dziecięcych, dot. profilaktyki WZW typu A, ospy wietrznej i grypy. W Powiecie Wrocławskim odbyły się 3 szkolenia (Długołęka, Kobierzyce, Siechnice), w których uczestniczyło 28 osób. Przedstawiciele żłobków/klubów dziecięcych, uczestniczący w szkoleniach, a także przedstawiciele jednostek samorządu terytorialnego, organizujący spotkania szkoleniowe, otrzymywali pakiety materiałów (ulotki i plakaty kampanii „Oszczędź dziecku ospy”, ulotki dot. profilaktyki WZW typu A i grypy) – reprezentanci 45 placówek z Powiatu Wrocławskiego. Materiały rozdyskrebowano także do żłobków/klubów dziecięcych w gminach Powiatu Wrocławskiego, w których ze względu na małą liczbę placówek nie prowadzono szkoleń lub których przedstawiciele nie mogli uczestniczyć w zorganizowanych szkoleniach – 33 placówki.

W tym roku szkolnym mniejsza liczba placówek kontynuowała program: „Czyste powietrze wokół nas”, wzrosła liczba szkół, które przystąpiły do programu „Bieg po zdrowie” znacznie poszerzając liczbę uczniów zaangażowanych w to działanie. Nie zmienił się zasięg realizacji programu „Trzymaj formę!”.

W roku szkolnym 2018/2019 ponownie zapraszaliśmy Dyrektorów szkół ponadgimnazjalnych i przeszkolonych edukatorów do realizacji programu „ARS, czyli jak dbać o miłość”, przygotowanego w ramach zainicjowanego przez Główny Inspektorat Sanitarny w 2013 roku Programu przeciwdziałania uzależnieniu od alkoholu, tytoniu i innych środków psychoaktywnych (KIK/68). Jedna z trzech szkół ponadgimnazjalnych kontynuowała realizację tego projektu.

Dyrektorzy szkół ponownie nie przyjęli do realizacji programu edukacyjnego dla uczniów klas I szkół ponadpodstawowych „Wybierz życie – pierwszy krok”, którego celem jest wzrost świadomości na temat chorób HPV zakaźnych, przeciwdziałanie zakażeniom HPV i innym infekcjom przenoszonym drogą płciową, motywowanie do systematycznego udziału w badaniach profilaktycznych, zmniejszających ryzyko zachorowania na raka szyjki macicy.

Od kilku lat systematycznie przedszkola i szkoły są zapraszane do realizacji powyższych działań (szkolenia inauguracyjne / imprezy środowiskowe). Część placówek podjęła współpracę i prowadzi cyklicznie działania we wskazanych powyżej obszarach. Priorytetem Oddziału Oświaty Zdrowotnej i Promocji Zdrowia w kolejnych latach jest zaangażowanie większej liczby przedszkoli/szkół do udziału w programach inspekcji sanitarnej. Liczymy na pomoc władz samorządowych, a szczególnie Jednostek Oświatowych,

w popularyzacji oferowanych programów oraz wsparcie działań podejmowanych już bezpośrednio w placówkach, w celu zwiększenia liczby odbiorców prozdrowotnych projektów. Przykładem efektywnej współpracy z władzami gminnymi były działania informacyjno-edukacyjne kierowane do przedstawicieli żłobków i klubów dziecięcych, dotyczące promowania szczepień ochronnych, w tym przeciwko WZW typu A w związku z epidemicznym wzrost zachorowań na wirusowe zapalenie wątroby typu A na terenie działania PSSE we Wrocławiu.

8. Działania w zakresie nadzoru nad zakazem wytwarzania i wprowadzania do obrotu środków zastępczych i nowych substancji psychoaktywnych

Dane statystyczne z zakresu nadzoru nad środkami zastępczymi i nowymi substancjami psychoaktywnymi w roku 2019

l.p.	Przedmiot	Liczba
1.	Przeprowadzone kontrole	4
2.	Otrzymane do rozpatrzenia sprawy	12
3.	Zabezpieczone produkty	8
4.	Wszczęte postępowania	38
5.	Wydane decyzje	268
6.	Wydane postanowienia	13
7.	Koszty przeprowadzonych badań	4,559,54 zł
8.	Nałożone kary pieniężne	20 000,00 zł

W 2019 roku, przeprowadzono 4 kontrole w zakresie przestrzegania zakazu wytwarzania i wprowadzania do obrotu środków zastępczych i nowych substancji psychoaktywnych (art. 44b ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii).

Działania kontrolne podejmowane były na podstawie przekazywanych przez Policję do Powiatowej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej we Wrocławiu informacji lub w związku z anonimowymi zgłoszeniami od mieszkańców miasta Wrocławia o domniemanej sprzedaży tzw. „dopalaczy” w punktach stacjonarnych. Kontrole przeprowadzane były także na podstawie informacji otrzymywanych z Wojewódzkiej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej we Wrocławiu w związku z funkcjonowaniem infolinii Głównego Inspektora Sanitarnego poświęconej „dopalaczom”.

Każdej z przeprowadzanych kontroli towarzyszyła asysta ze strony Policji, która zapewniała bezpieczeństwo pracownikom Powiatowej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej we Wrocławiu.

Obszarami powiatu i miasta Wrocławia, na których dochodziło do podejmowania działań kontrolnych w zakresie środków zastępczych były rejony ulicy Stawowej we Wrocławiu – 1 kontrola, ulicy Łubinowej w Smolcu – 1 kontrola, ulicy Słonecznej w Bielanych Wrocławskich – 1 kontrola oraz ulicy Zielonej w Kiełczowie – 1 kontrola. W odniesieniu do ogólnej liczby przeprowadzonych kontroli – 4, nie stwierdzono przypadków wprowadzania do obrotu produktów, podejrzanych o to, że mogą stanowić środki zastępcze lub nowe substancje psychoaktywne w rozumieniu ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii. Natomiast na podstawie przesłanych akt postępowania administracyjnego, zabezpieczono łącznie 8 szt.

podejrzanych produktów, i w związku ze stwierdzeniem nieprawidłowości, tj. nieprzestrzeganiem zakazu wprowadzania do obrotu środków zastępczych, wydano 1 decyzję o wymierzeniu kary pieniężnej (art. 52a ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii) na sumę 20.000 zł.

W omawianym okresie Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny we Wrocławiu otrzymał do rozpatrzenia od innych organów / instytucji, 12 spraw, które dotyczyły tzw. „dopalaczy”. Wszczęto również 38 spraw z urzędu. Wraz z przekazywaniem spraw przez inne organy i instytucje, Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny we Wrocławiu otrzymał do depozytu 8 szt. podejrzanych produktów. W większości przypadków stan faktyczny, wynikający z otrzymywanej dokumentacji, nie wskazywał na naruszenia zakazu wprowadzania do obrotu / wytwarzania środków zastępczych. Powyższe skutkowało wydawaniem decyzji o umorzeniu postępowania administracyjnego.

Pracownicy Powiatowej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej we Wrocławiu, prowadząc intensywne działania nadzorujące na terenie miasta oraz całego Powiatu Wrocławskiego, nie stwierdzili wprowadzania do obrotu lub wytwarzania środków zastępczych.

Reasumując - w wyniku podejmowanych działań kontrolnych w punktach stacjonarnych oraz w związku z przekazywaniem spraw do Powiatowej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej we Wrocławiu, w 2019 roku, wszczęto 50 postępowań administracyjnych, wydano łącznie 268 decyzji administracyjnych oraz 13 postanowień w zakresie środków zastępczych, zabezpieczono 8 szt. produktów noszących cechy środka zastępczego, a także nałożono, za wprowadzanie do obrotu środków zastępczych, karę pieniężną na sumę 20.000 zł. (1 decyzja administracyjna).

Ponadto, w celu doskonalenia działań podejmowanych w obszarze nadzoru nad środkami zastępczymi i nowymi substancjami psychoaktywnymi, pracownicy Powiatowej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej we Wrocławiu wzięli udział w szkoleniach zorganizowanych przez Wojewódzką Stację Sanitarno – Epidemiologiczną we Wrocławiu.

Jak wynika z powyższego, Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny we Wrocławiu, podejmował intensywne działania w zakresie przeciwdziałania wytwarzaniu oraz wprowadzaniu do obrotu środków zastępczych i nowych substancji psychoaktywnych.

Na ich podstawie można stwierdzić, że problem „dopalaczy” ma charakter sukcesywnie ustępujący. Istnieje jednak konieczność kontynuowania zadań administracyjno-egzekucyjnych i represyjnych wobec osób, które wcześniej a także aktualnie podejmują nielegalne działania w przedmiotowym zakresie. Należy podkreślić, że priorytetem dla Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego we Wrocławiu jest dążenie do zminimalizowania, a nawet całkowitego wyeliminowania ryzyka zagrożenia zdrowia lub życia mieszkańców miasta i powiatu w związku z bezprawnymi działaniami w zakresie środków zastępczych i nowych substancji psychoaktywnych.

9. Laboratoria.

Oddział Laboratoryjny Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej we Wrocławiu w 2019 r. wykonywał:

- badania chemiczne oraz badania właściwości fizycznych wody,
- badania mikrobiologiczne wody,
- badania skuteczności procesów sterylizacji,
- badania i pomiary czynników fizycznych i chemicznych na stanowiskach pracy,
- badania czynników szkodliwych dla zdrowia w pomieszczeniach przeznaczonych na stały pobyt ludzi.

W 2019 roku w trakcie kolejnej oceny w nadzorze Oddział Laboratoryjny potwierdził spełnienie kompetencji technicznych w zakresie metod dotychczas akredytowanych oraz metod zgłoszonych do uaktualnienia zakresu akredytacji. Wykaz metod akredytowanych wykonywanych w Oddziale Laboratoryjnym PSSE we Wrocławiu zawarty jest w aktualnie obowiązującym wydaniu Zakresu Akredytacji Laboratorium Badawczego Nr AB 489. Certyfikat Akredytacji Laboratorium Badawczego Nr AB 489 wydany przez Polskie Centrum Akredytacji ważny do 02.06.2020 r.

Utrzymywany w Oddziale Laboratoryjnym system zarządzania którego zgodność z dokumentami odniesienia potwierdza PCA w trakcie kolejnych ocen pozwala wykonywać na odpowiednim poziomie zadania w ramach istniejących struktur zintegrowanej bazy laboratoryjnej Państwowej Inspekcji Sanitarnej na terenie województwa dolnośląskiego.